

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น
สู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ

นางสาวจรัสพิมพ์

วังเย็น

นายธวัชชัย

แสงน้ำเพชร

นางสาวลลิตีมา

พุทธบูชา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2557

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Development of cotton hand woven Based on Integration
of Local Wisdom to Economic & Ecological Design.

Miss Jaratpim Wangyen

Mr. Thawatchai Sangnampetch

Miss Thitima Puttaboocha

Faculty of Industrial Textiles and Fashion Design
Rajamangala University Technology Phra Nakhon

2014

ชื่อโครงการ	การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ
ผู้วิจัย	นางสาวจรสพิมพ์ วังเย็น นายธวัชชัย แสงน้ำเพชร นางสาวฐิติมา พุทธบูชา
สถาบัน	คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ปีงบประมาณ	2557

บทคัดย่อ

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา 4 ประเด็นที่ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การศึกษาพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ ประเด็นที่ 2 พัฒนาการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design ประเด็นที่ 3 การออกแบบตลาดผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 10 ชุด ประเด็นที่ 4 ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่นำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่มชุมชนตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนาพัฒนารูปแบบตลาดผ้าฝ้ายทอมือและการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design เพื่อการสร้างอาชีพ และแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาการออกแบบตลาดผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจาก

แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชุมชนที่ทอผ้าฝ้ายทอมือตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มชุมชน ที่มีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือและการผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 25 คน และกลุ่มสุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 100 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 10 ชุด

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มชุมชนทอผ้าฝ้ายทอมือมีการพัฒนารูปแบบและลวดลายจากการนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้ารับการพัฒนากระบวนการทอผ้าจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนบูรณาการร่วมกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากท้องถิ่น ซึ่งจุดแข็งของกลุ่มชุมชนได้แก่การทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่สามารถต่อยอดแนวคิดสู่การพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าฝ้ายทอมือและยังสามารถต่อยอดไปสู่การผลิตสินค้าในกลุ่มเสื้อผ้าแฟชั่น

Project : Development of cotton hand woven Based on Integration of Local Wisdom to Economic & Ecological Design.

Researchers : Miss Jaratpim Wangyen
Mr. Thawatchai Sangnampetch
Miss Thitima Puttaboocha

Institute : Faculty of Industrial Textiles and Fashion Design,
Rajamangala University Technology Phra Nakhon

Fiscal Year : 2014

ABSTRACT

Purposes of the **Development of cotton hand woven Based on Integration of Local Wisdom to Economic & Ecological Design** are to develop the patterns of fabrics and the hand-woven cotton products by integrating local wisdom with the development of Eco-Design products; and to pass on the knowledge, in development of hand-woven cotton by integrating local wisdom with the development of Eco-Design products, to the cooperative women group in Ban Nong Bua Dang, Chaiyaphoom province. This research aims to study the base of local wisdom concepts from the people in Nong Bua Dang sub-district in Chaiyaphoom province; to develop the knowledge in local wisdom integrated with the development of Eco-Design products; to design 10 fabric's patterns for producing the model of Eco-Design products; and to pass on the knowledge, in development of hand-woven cotton by integrating local wisdom with the development of Eco-Design products, to the cooperative women group in Ban Nong Bua Dang, Chaiyaphoom province.

For analyzing the data, researchers use the descriptive analysis method to analyze the local wisdom concepts of cotton hand-weaving in Nong Bua Dang community, Chaiyaphoom province. Also, we analyze those with the questionnaires surveying "*the satisfaction for the development of pattern styles of hand-woven*

cotton and the Eco-Design products for building a career” and “the opinions and satisfaction for the development of designing fabrics’ patterns for producing the apparel product models from the local wisdom concepts integrated with the development of Eco-Design products”. The 2 samples are: 25 people, from the cotton weaving community in Nong Bua Dang sub-district, who are interested in developing the hand-woven cotton products and Eco-Design products; and 100 women, 25-35 years old, who live in Bangkok and surrounding areas. The collected data will be applied in designing 10 fabric’s patterns for producing the models of Eco-Design products.

The results show that the cotton weaving community has developed the styles and patterns of the products after gaining the experiences from the campaign in woven fabrics development of both public and private sectors and integrating those with inheriting the local wisdom. The local wisdom, which is the strength of the community, includes natural-dyed cotton weaving that can improve the concept to the development in designing the fabrics’ patterns for producing the models of apparel products from the local wisdom concepts integrated with the development of Eco-Design products. This can increase the value of the hand-woven cotton and can be developed to be produced in the fashion apparel products.

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ จะไม่ประสบผลสำเร็จหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สำคัญคือคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์อำภพรณ ยูเหล็ก คณบดีคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น ในการสนับสนุนให้บุคลากรมีการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบงานวิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนและการต่อยอดในการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ อันเป็นการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนในการพัฒนาศักยภาพในการผลิตสินค้าสู่การสร้างรายได้ ขอขอบคุณฝ่ายวิชาการและวิจัยงานวิจัยและพัฒนา ที่คอยให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด สุดท้ายต้องขอขอบคุณคุณอนันญา คำโนนกอด และกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนางรองบุรีรัมย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย
กันยายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	4
ขอบเขตของโครงการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ	8
หลักการของการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ	9
พหุสัมพันธ์กับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ	10
ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	12
ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน	14
พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน	19
ผ้าทอพื้นเมืองการเปลี่ยนแปลงสู่การผลิตเพื่อการค้า	23
ผ้าทอพื้นเมืองกับการปรับตัวสู่กระแสแฟชั่น	26
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย	29
หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเลือกใช้ผ้าในงานออกแบบเครื่องแต่งกาย	41
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มแฟชั่น	43
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การสำรวจทัศนคติ และความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ โดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ	55
การพัฒนารูปแบบเสื้อผ้า	58
การถ่ายทอดเทคโนโลยี	72
สรุปผลการถ่ายทอดเทคโนโลยี	82
บทที่ 5 สรุป และอภิปรายผล	
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	84
ความสำคัญของการวิจัย	84
ขอบเขตของการวิจัย	85
กลุ่มตัวอย่าง	85
สรุปผลการศึกษาวิจัย	85
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	6
2	e-book เจาะเทรนด์โลก โดย TCDC	33
3	แสดงภาพลักษณะแนวคิดสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ	34
4	แสดงอารมณ์และโทนสีสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ	34
5	แสดงภาพลักษณะการจัดระเบียบยุคใหม่	35
6	แสดงอารมณ์และโทนสี	36
7	แสดงภาพลักษณะเล่น	37
8	แสดงอารมณ์และโทนสี	38
9	แสดงภาพลักษณะเมืองฉลาด	39
10	แสดงอารมณ์และโทนสี	40
11	ผ้าฝ้ายมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ	50
12	ผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ	50
13	ตัวอย่างเส้นใยที่ผ่านกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ	51
14	การย้อมสีเส้นใยจากครั้ง	51
15	การทอตัวอย่างลวดลายผ้า	52
16	ตัวอย่างผ้าฝ้ายทอมือที่ใช้ลักษณะของเส้นด้ายต่างขนาดกัน	53
17	ตัวอย่างลวดลายผ้า	53
18	รูปแบบผ้าทอใช้ในการตกแต่ง	54
19	ผ้าฝ้ายทอมือที่ใช้ในการตัดเย็บ	54
20	ลักษณะการตัดต่อผ้า	59
21	ลักษณะการวางลาย	59
22	ผลงานการออกแบบชุดที่ 1	60
23	ผลงานการออกแบบชุดที่ 2	61
24	ผลงานการออกแบบชุดที่ 3	62
25	ผลงานการออกแบบชุดที่ 4	63
26	ผลงานการออกแบบชุดที่ 5	64
27	ผลงานการออกแบบชุดที่ 6	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
28	ผลงานการออกแบบชุดที่ 7	66
29	ผลงานการออกแบบชุดที่ 8	67
30	ผลงานการออกแบบชุดที่ 9	68
31	ผลงานการออกแบบชุดที่ 10	69
32	แสดงภาพรวมผลงาน	70
33	การฝึกอบรมระยะที่ 1	73
34	การฝึกอบรมระยะที่ 1	73
35	การฝึกอบรมระยะที่ 1	74
36	การฝึกอบรมระยะที่ 1	75
37	การฝึกอบรมระยะที่ 2	76
38	การฝึกอบรมระยะที่ 2	76
39	การฝึกอบรมระยะที่ 2	77
40	การฝึกอบรมระยะที่ 2	78
41	การฝึกอบรมระยะที่ 2	78
42	การฝึกอบรม	82
43	แสดงรูปผลงานการออกแบบเสื้อผ้า	87
44	การฝึกอบรม	88

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ	55
2	แสดงความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า	57
3	แสดงความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า	71
4	แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ	79
5	แสดงความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม	80
6	แสดงความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ	81

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่อาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งเหล่านี้กำลังจะทำให้ภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของคนในท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม และได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน เลือนหายไปจากสังคมไทย ซึ่งหากภูมิปัญญาเหล่านี้ถูกกลืนไปในสังคมแห่งทุนนิยม พื้นฐานความเข้าใจธรรมชาติที่มีมาแต่โบราณก็จะสูญไปตามกาลเวลา ภูมิปัญญาจึงมีความสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของสังคมพื้นฐาน ที่เป็นสังคมของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสัตว์ มีการพึ่งพิงความสามารถโดยใช้ความรู้จากประสบการณ์ ที่สั่งสมและสืบทอดกันมา เป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงการแก้ปัญหา การปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไป เพื่อการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์ อันสร้างให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมชาติ เผ่าพันธุ์ หรือเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความเข้าใจที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้สังคมมีความเห็นพ้องในหลักการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาจึงเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความยั่งยืนของสังคมพื้นฐานที่เป็นรากฐานการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น ที่แฝงไปด้วยขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์อันเป็นสุริยະที่เกิตขึ้นจากประสบการณ์และแนวคิดแห่งภูมิปัญญา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นฐานในฐานะสินค้า OTOP เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการพัฒนาร่วมกับภูมิปัญญาผสมผสานกระแสแนวโน้มการออกแบบไม่เว้นแม้แต่ผ้าทอพื้นบ้าน ที่แสดงภูมิปัญญาของคนในแต่ละท้องถิ่น แฝงด้วยความผูกพันที่เชื่อมโยง วิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน การทอผ้า ในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน รูปแบบลวดลายและกรรมวิธีในการผลิตผ้าทอ มีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นและลักษณะเฉพาะของเชื้อชาติ สิ่งสำคัญ คือ การสอดแทรกภูมิปัญญาแห่งการผสมผสานความปราณีตบรรจง ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นที่มี

ความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า ผ้าทอพื้นบ้านจึงเป็นภูมิปัญญาที่แสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนที่แสดงผ่านทางลวดลายและเส้นสีผ้า ที่สอดแทรกความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าผ้าทอพื้นบ้านคืองานศิลปะที่เกิดจากความคิด เนื่องจากเมื่อความคิดต้องการมีที่อยู่อาศัยที่แน่นอน ความคิดได้รวมตัวกันเป็นภาพอันเป็นนามธรรมเพื่อรอการถ่ายทอดให้เกิดเป็นรูปธรรม

ปัจจุบันกระแสการลดการสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมกำลังได้รับการตื่นตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจุบันสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ อากาศล้วนแต่พบว่ามียมลพิษปนเปื้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ทำให้เกิดความไม่สมดุลในระบบนิเวศน์จากเหตุผลนี้เองทำให้มีการรณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมค่อนข้างมากในปัจจุบันการผลิตสินค้าการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (EcoDesign) ก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดการสร้างมลพิษเพิ่มในสิ่งแวดล้อม และยังเป็นประโยชน์ในการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันด้านการส่งออก ซึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านอย่างผ้าทอพื้นบ้านของไทยสามารถที่จะประยุกต์แนวคิดดังกล่าวร่วมกับภูมิปัญญาดั้งเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่นสร้างโอกาสในการแข่งขันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปสู่แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Product ที่เน้นการบูรณาการแนวคิดด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิต เข้ามาร่วมในขั้นตอนการออกแบบ ที่เริ่มตั้งแต่การออกแบบ การเลือกใช้วัตถุดิบ การผลิต การนำไปใช้ และการนำกลับมาใช้ประโยชน์หลังหมดอายุการใช้งาน บนพื้นฐานแนวความคิด 4 R ซึ่งประกอบด้วย Reduce คือ ลดใช้ทรัพยากรในช่วงต่าง ๆ ของวงจรผลิตภัณฑ์ Reuse คือ การใช้ซ้ำขณะที่เป็นผลิตภัณฑ์เดิม และการนำบางส่วนกลับมาใช้ซ้ำ Recycle คือ การนำกลับมาผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้ใหม่ได้ และ Repair คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ควรง่ายต่อการซ่อมบำรุงเพื่อยืดอายุการใช้งาน จึงเป็นแนวคิดที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง

การพัฒนาแนวคิดภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นบ้านโดยเฉพาะผ้าฝ้ายทอมือนั้นสามารถพัฒนารูปแบบบูรณาแนวคิดของการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากวัสดุที่ใช้เป็นวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น ซึ่งผ่านกระบวนการผลิตด้วยทักษะฝีมืออันปราณีต ที่สร้างสรรค์ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ Eco Design เพื่อการเพิ่มศักยภาพและโอกาสในการแข่งขัน ของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการนำวัสดุธรรมชาติมาผสมผสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทอผ้าเพื่อใช้ในท้องถิ่น โดยการอนุรักษ์ลวดลายที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม และได้มีการขยายการผลิตโดยการให้การสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรหนองบัวแดง จำกัด ในการจัดตั้งกลุ่มขึ้น ปัจจุบันยังคงมีการทอผ้าและนำภูมิปัญญาสื้อมรดกชาติ อาทิ สะเดา

มะเกลือ หูกวาง โคลน ตะโก ต้นคราม ครั่ง เป็นต้น อันเป็นองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนารูปแบบผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ Eco Design โดยผ่านกระบวนการผลิตด้วยทักษะฝีมือสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ ความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม และความเข้มแข็งของชุมชน ที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดในการนำภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ มาพัฒนารูปแบบลวดลายและสร้างผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า ภายใต้แนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจโดยนำองค์ความรู้จากการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการย้อมสีทอ และออกแบบแฟชั่น 2 ซึ่งเปิดสอนในสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มาบูรณาาร่วมกับการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน และคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น เพื่อการต่อยอดสู่การศึกษาและการบริการวิชาการแก่สังคม ให้กับชุมชนที่สนใจในสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาลวดลายและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design)
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ศึกษาพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ
2. พัฒนาองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design
3. ออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design

4. ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาลดสายและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่นำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษากลุ่มประชากร เพื่อศึกษาข้อมูลความพร้อมสำหรับการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือและการแปรรูปผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ โดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) และการศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้า จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ
2. สุกภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 35 คน
2. สุกภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 200 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการส่งเสริมแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
2. ได้รูปแบบลดสายและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือรูปแบบ โดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design
3. กลุ่มชุมชนได้รับองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design

นิยามศัพท์

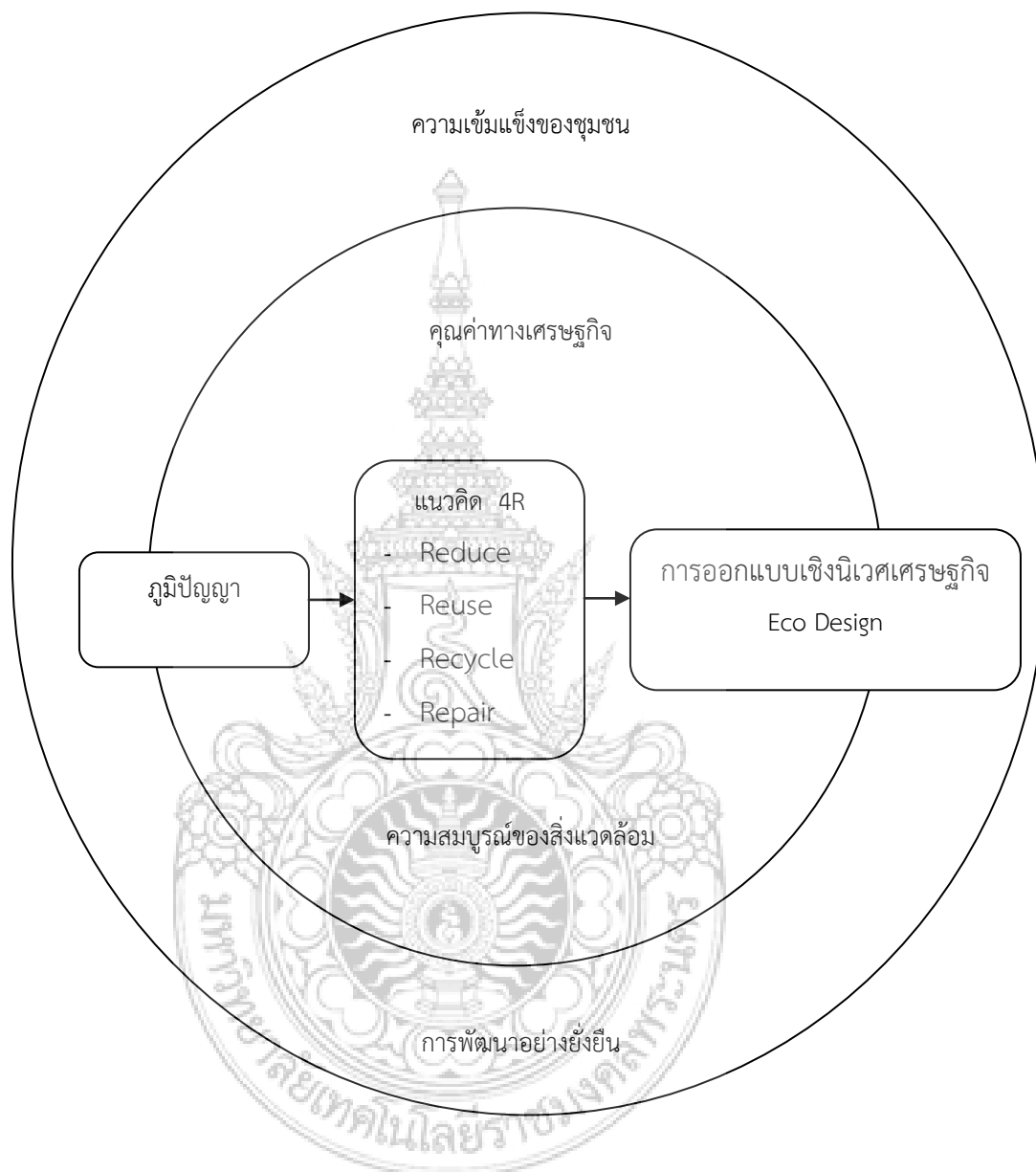
การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ หมายถึง การออกแบบอย่างครบวงจรเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แฟชั่น หมายถึง สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นค่านิยม กระแสความนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่ง หากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่นในงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งเน้นมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เพราะคำว่าแฟชั่นแฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสความนิยมมากเป็นอันดับแรก

ลวดลายผ้า หมายถึง ลักษณะรูปร่างและรูปทรงที่ปรากฏอยู่บนผ้าผืน ที่มีการจัดวางให้มีจังหวะซ้ำกัน (Repetition) โดยมีลักษณะของการนำเอาองค์ประกอบทางศิลปะมาเป็นแนวคิดในการจัดวางรูปร่างและรูปทรงให้มีความสวยงาม

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้น มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการผลิตผ้าทอ การแต่งกาย โดยการเชื่อมสู่นแนวคิด 4 R เพื่อพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือสู่นแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ มุ่งพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า อันเป็นการส่งเสริมความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน ซึ่งจะนำสู่ชุมชนแข็งแกร่งและการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ เป็นแนวคิดในการศึกษาและพัฒนารูปแบบผ้าฝ้ายทอมือเพื่อพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ (ECO DESIGN)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผ้าทอพื้นบ้าน

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มแฟชั่น

ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ (ECO DESIGN)

การออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ

การออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ (ECO DESIGN) หมายถึง การออกแบบเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากกระแสของตลาดโลกและแวดวงการค้าภาคอุตสาหกรรมรวมถึงแนวโน้มความต้องการของผู้บริโภคจากนานาประเทศที่ล้วนให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการที่มีกระบวนการผลิตบนแนวคิดที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการต้องตื่นตัวในการพัฒนาประสิทธิภาพและปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้รองรับแนวทางการตลาดในอนาคตจึงเป็นที่มาของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือ Eco-Products

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Eco-Products คือ ผลิตภัณฑ์ที่มุ่งเน้นการประหยัดพลังงาน และรักษาสิ่งแวดล้อมโดยในระหว่างการผลิตจะมีการใช้พลังงานและน้ำอย่างประหยัด รวมถึงลดของเสียและมลพิษในช่วงระหว่างการใช้งาน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมยังถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถนำวัสดุและส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์มารีไซเคิลหรือคืนสภาพได้ (recovered) ทั้งนี้ ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังเปลี่ยนฐานการผลิตไปยังภาคการให้บริการ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมยังรวมถึงการบริการที่มีการปรับปรุงให้มีผลิตภาพและนิเวศเศรษฐกิจที่ดีอีกด้วย โดยการอาศัยกรอบแนวคิด Eco Design ที่มีกรอบความคิดหลัก คือการครอบคลุมวงจรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยสามารถแบ่งกระบวนการออกเป็นช่วงๆ ได้คือ

- การวางแผนการผลิต (Planning Phase)
- ช่วงการออกแบบ (Design Phase)
- ช่วงการผลิต (Manufacturing Phase)
- ช่วงการนำไปใช้ (Usage Phase)
- ช่วงการทำลายหลังการใช้เสร็จ (Disposal Phase)

หลักการของการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ

หลักการพื้นฐานของ Eco Design คือการประยุกต์หลักการของ 4R ในทุกช่วงของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ ช่วงของวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ที่ว่ามี ได้แก่ ช่วงการวางแผนผลิตภัณฑ์ (Planning Phase) ช่วงการออกแบบ (Design phase) ช่วงการผลิต (Manufacturing phase) ช่วงการนำไปใช้ (Usage phase) และช่วงการทำลายหลังการใช้เสร็จ (Disposal phase) สำหรับหลักการของ 4R ได้แก่ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และ การซ่อมบำรุง (Repair) ซึ่งทั้ง 4R จะมีความสัมพันธ์ กับแต่ละช่วงของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

Reduce หรือลดก็คือการลดการใช้ทรัพยากรในช่วงต่าง ๆ ของวงจรผลิตภัณฑ์ เช่นการลดการใช้ทรัพยากรในการออกแบบ ลดการใช้ทรัพยากรในการออกแบบ ลดอัตราการใช้วัสดุในกระบวนการผลิตลดอัตราการใช้พลังงานในกระบวนการผลิตลดอัตราการใช้พลังงานในระหว่างการใช้งาน

Reuse หรือใช้ซ้ำทั้งที่เป็นการใช้ใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ก็ตาม หรือที่เรียกว่า การออกแบบเพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Design for Reuse) เช่นการออกแบบให้ผลิตภัณฑ์แต่ละรุ่นมีชิ้นส่วนบางชิ้นส่วนที่ใช้ร่วมกันได้เมื่อรุ่นแรกหยุดการผลิตแล้วยังสามารถเก็บคืนและนำบางชิ้นส่วนมาใช้ในการผลิตรุ่นต่อไปได้

Recycle หรือการนำกลับมาใช้ใหม่หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการผลิตใหม่แล้วนำกลับมาใช้โดยการออกแบบการใช้งานผลิตภัณฑ์เพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่จะต้องเชื่อมต่อกับกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การออกแบบให้ถอดประกอบได้ง่าย (Design for Disassembly) การออกแบบเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ (Design for Recycle) เช่นการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุพลาสติกหรือกระดาษที่ง่ายต่อการนำกลับมาใช้

Repair หรือการซ่อมบำรุงก็คือการออกแบบให้ผลิตภัณฑ์ง่ายต่อการซ่อมบำรุงได้ง่ายจะเป็นการยืดอายุช่วงชีวิตของการใช้งาน (Extended Usage Life) ซึ่งท้ายที่สุดสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่นออกแบบให้เปลี่ยนอะไหล่ได้ง่าย

แฟชั่นกับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ

Eco Fashion หรือ Sustainable Fashion โดยทั่วไปสามารถนิยามได้หลายความหมาย โดยมีแนวคิดแบบองค์รวมหมายถึง สินค้าแฟชั่นที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อนำไปสู่โลกที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และสร้างความสมดุลให้กับโลกมากยิ่งขึ้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งหมดดังนี้

1. ไม่ทำร้ายสัตว์ (Vegan) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้หนังสัตว์ หรือส่วนประกอบใดที่นำมาจากสัตว์ เช่น กระเป๋า หรือรองเท้าที่สร้างจากหนังพืช (Vegetal Leather) เช่น แผ่นยางของชาวอเมซอน (Amazonian rubber) นำมาทดแทนการใช้หนังสัตว์

2. ผลิตด้วยจริยธรรม (Ethically Produce) แฟชั่นจริยธรรม คือ แฟชั่นที่มีการผลิตที่เคารพต่อความเป็นมนุษย์และสิ่งแวดล้อม แม้ว่าจะได้รับการรับรองต่างๆ ในด้านการเป็นวัสดุธรรมชาติ (Organic) หรือผ่านการรับรองการค้าโดยชอบธรรม (Fair Trade) แต่เราให้ความสำคัญกับบริษัทที่มุ่งเน้นในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ใช่ทำเพื่อให้ได้รับการรับรองเท่านั้น ซึ่งรวมถึงแบรนด์เล็กๆ ผู้ประกอบการรายย่อย หรือผลงานที่สร้างสรรค์กับชาวบ้าน, เกษตรกร ที่แม้ยังไม่ได้การันตีจากองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม(ซึ่งใช้เวลาเป็นปี) ก็ตาม

3. เป็นงานฝีมือ (Craft/Artisan) ผลิตภัณฑ์ประเภทงานหัตถกรรมที่ผลิตด้วยความชำนาญพิเศษโดยช่างฝีมือ เช่น งานเย็บปักถักร้อยที่ได้รับมรดกตกทอดกรรมวิธีมาจากบรรพบุรุษ

4. แฟชั่นสร้างสรรค์ตามสั่ง (Custom) หรือเรียกว่าเป็น แฟชั่นกึ่งออกแบบ (Demi-Couture) หรือ made-to-order เป็นแนวทางที่ดีในการรักษาคุณภาพของงานออกแบบ เพราะไม่ผ่านกระบวนการอย่างงานอุตสาหกรรม และสร้างกระบวนการของ “Slow Fashion” ให้อยู่เหนือนานตลาดหรือแฟชั่นที่ฉาบฉวย

5. ได้รับการรับรองด้านการค้าโดยชอบธรรม (Fair Trade Certified) จากองค์กรที่เคลื่อนไหวเพื่อพัฒนามาตรฐานของแรงงานระหว่างประเทศ อาทิเช่น แรงงานมีชั่วโมงการทำงานที่สมเหตุสมผล, ปราศจากแรงงานเด็ก, ถูกกฎหมายของสภาพแรงงาน, ได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม หรือจากองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสอดคล้องกับนโยบายด้านการค้าในพื้นที่ซึ่งผลิตผลงานนั้นๆ

6. วัตถุดิบจากธรรมชาติ (Organic) เส้นใยธรรมชาติที่ปลูกโดยไม่ใช้ยาฆ่าแมลง และไม่ใช้สารพิษใดๆ ให้มีความสำคัญกับความปลอดภัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม กระบวนการของการปลูกเพื่อผลิตวัตถุดิบจากธรรมชาตินี้มีองค์กรที่ให้การรับรองมากมาย อาทิเช่น USDA organic, สหรัฐอเมริกา, EU organic farming สหภาพยุโรป, Australian certified organic ออสเตรเลีย

7. วัสดุรีไซเคิล (Recycled) ผลงานที่ผลิตจากวัสดุที่มีอยู่แล้ว เช่น ผ้า, โลหะ, เส้นใย ซึ่งมักจะทำจากเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับที่ใช้แล้ว และนำกลับมาปรับเปลี่ยนให้เป็นผลงานชิ้นใหม่ เส้นใยที่นี้อาจเป็นเส้นใยที่นำมาจากผ้าที่ใช้แล้ว นำมาทอให้เป็นผ้าชิ้นใหม่

8. ของวินเทจหรือของมือสอง (Vintage/Second Hand) โดยทั่วไปหมายถึงของที่ผลิตขึ้นตั้งแต่ยุค 1920's ถึงปี 1975 อย่างไรก็ตาม ความหมายในแวดวงแฟชั่นได้ถูกปรับใช้กับของมือสอง ในที่นี้หมายถึงเสื้อผ้ามือสอง หรือเสื้อผ้าที่เป็น up-cycled (การนำวัสดุที่ผ่านการใช้งานแล้วมาทำให้มีคุณภาพและมูลค่าเพิ่มขึ้นด้วยการผลิตแบบ customization)

ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันผู้บริโภคทั่วโลกหันมาสนใจผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Eco Design มากขึ้นจากช่วงแรกที่มีผู้สนใจประมาณ 5-10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นแต่ขณะนี้กลับมีผู้ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นในสัดส่วน 50-60 เปอร์เซ็นต์ด้วยกันนั้นเป็นเพราะความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภคได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่สำคัญในการนำแนวคิดของความต้องการในด้านผลิตภัณฑ์ Eco Design เข้ามาเป็นแนวคิดในการบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาผ้าทอพื้นบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน เนื่องจากผ้าทอพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติและบอกเล่าเรื่องราวรวมถึงกรรมวิธีในการผลิตที่มุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น สร้างสรรค์ลวดลายที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาแนวคิดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design เพื่อการต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันด้านการส่งออก : ปัจจุบันการแข่งขันในตลาดโลก มีค่อนข้างสูงโดยเฉพาะเมื่อระบบโควต้าหมดไป ทำให้มีการซื้อขายเสรีมากขึ้นแต่ในทางปฏิบัติแล้วมีการ นำระเบียบข้อบังคับต่างๆ เข้ามาเป็นอุปสรรคในการค้าขายแทนข้อกำหนดของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการหนึ่งที่หลายประเทศนำมาใช้ในการนำเข้าสินค้าโดยเฉพาะในกลุ่มประเภทสิ่ง ทอหากผู้ประกอบการสามารถเตรียมพร้อมในมาตรการนี้ได้จะทำให้เพิ่มโอกาสในการแข่งขันกับ ต่างประเทศได้มากขึ้น

2. ปรับปรุงให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงขึ้น : การปรับปรุงสินค้าให้มีคุณภาพสูงขึ้นในด้าน เคมีและกายภาพนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการแข่งขันในตลาดแต่หากสามารถปรับปรุงให้สินค้า เป็นสินค้าประเภทอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งกระแสในเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังเป็นที่นิยมก็เป็นการทำ ให้สินค้ามีคุณภาพสูงขึ้นและเพิ่มการแข่งขันในตลาดได้อีกทางหนึ่ง

3. เป็นการประหยัดต้นทุน : การสร้างสินค้าให้เป็น Eco-Design นั้นมักถูกมองว่าเป็น การเพิ่มต้นทุนในเรื่องการทดสอบการขอการรับรอง แต่หากพิจารณาในเรื่องของการผลิตแล้ว จะพบว่า ในการผลิตสินค้าในกลุ่มนี้นั้นมีการลดต้นทุนลงไปเนื่องจากการเลือกใช้วัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและใช้ในปริมาณที่เหมาะสมทำให้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองในการเลือกใช้วัสดุที่มากเกินไป จำเป็นและค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสียที่เกิดจากการผลิต

4. เป็นการลดการสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม : ปัจจุบันสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ อากาศล้วนแต่พบว่ามียมลพิษปนเปื้อน ซึ่งส่งผลต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆทำให้เกิดความไม่สมดุลใน ระบบนิเวศน์จากเหตุนี้เองทำให้มีการรณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมค่อนข้างมากในปัจจุบันการ ผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดการสร้างมลพิษ เพิ่มในสิ่งแวดล้อม

ความรู้ทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน

ลักษณะทั่วไปของผ้าทอพื้นบ้าน

ปัจจุบันการทอผ้าพื้นบ้านกระจายไปทั่วทุกภาคแต่ก็เป็นเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รูปแบบของผ้าจะแตกต่างกันไปตามคตินิยม ความเชื่อและ ขนบธรรมเนียมประเพณีของเชื้อชาติและกลุ่มชน เช่น กลุ่มชนพื้นเมืองล้านนาทางภาคเหนือ นิยมทอผ้า ผ้ายและผ้าไหมที่มีลวดลายด้วยวิธีการยก และจกเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าเป็นกลุ่มชนคน ไทยเชื้อสายไทครั้ง ไทพวน และไทยวน และลาวอีสานนิยมทอผ้าด้วยวิธีจกและมัดหมี่ คนพื้น เมืองในภาคใต้นิยมทอผ้ายก เป็นต้น การจัดประเภทของผ้าทอพื้นบ้านในประเทศไทยอาจแบ่งได้ 2 ลักษณะคือการแบ่งประเภทตาม วัสดุที่ใช้และการแบ่งประเภทตามวิธีการทอผ้าทอที่แบ่งตามวัตถุดิบที่ใช้ได้แก่ผ้ายและไหม

ฝ้ายเป็นพืชที่ปลูกทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย เป็นพืชเขตร้อนชอบดินปนทราย และอากาศโปร่ง ไม่ชอบที่ร่ม เส้นใยของฝ้ายจะดูดความชื้นได้ง่ายและเมื่อดูดความชื้นแล้วจะระเหยเป็นไอน้ำ ดังนั้นเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าฝ้ายจะมีความรู้สึกเย็นสบาย

ไหมเส้นใยไหมได้จากตัวไหมซึ่งส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไหมกันใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางตัวไหมมีลักษณะคล้ายหนอน เมื่อแก่ตัวจะชักใยหุ้มตัวของมันเอง เรียกว่า รังไหมรังไหมนี้จะนำมาสาวเป็น เส้นไหมแล้วจึงนำไปฟอกด้วยการต้มด้วยด่างและนำมาทอเพื่อให้ได้ เส้นใยไหมหลังจากนั้นจึงนำมาย้อมสีและนำไปทอเป็นผืนผ้าตามที่ต้องการ เส้นไหมมีคุณสมบัติ ลื่นมัน และยืดหยุ่นได้ดี

การทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองหลายแห่งยังคงทอลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม โดยเฉพาะในชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ บางกลุ่มที่กระจายตัวกันอยู่ในภาคต่างๆของประเทศไทยศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนนั้นว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มหากแบ่งผ้าพื้นเมืองเพื่อให้เห็นภาพชัดเจน สามารถแบ่งได้ดังนี้

ภาคเหนือ การทอผ้าในภาคเหนือหรือที่เรียกว่าแถบล้านนาได้แก่ จังหวัดเชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะกลุ่มชาวไทยโยนกหรือไทยยวนและชาวไทยลื้ออันเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของล้านนาไทย เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อเรื่องการตั้งถิ่นฐานในสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขาและมีทางน้ำไหล ผู้หญิงไทยยวนและไทยลื้อในปัจจุบันยังรักษาวัฒนธรรมการทอผ้าที่มีรูปแบบและลวดลายสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะการทอชิ้นตีนจก ผ้าขิด และผ้าที่ใช้เทคนิค "เกาะ" เป็นต้นนอกจากชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยอยู่ในแถบภาคเหนือบริเวณล้านนาไทย เช่นลื้อ ลัวะ กะเหรี่ยง ไทยใหญ่ มอญ และไทยภูเขาเผ่าต่างๆ เช่น แม้ว มูเซอ อีเก้อ เย้า ลีซอ เป็นต้น ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ต่างก็มีวัฒนธรรมการทอผ้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นผ้าฝ้ายและตกแต่งเป็นลวดลายสัญลักษณ์ที่แสดงเอกลักษณ์เผ่าพันธุ์ตนเองทั้งสิ้น

ภาคกลาง การทอผ้าในภาคกลางแบ่งได้เป็นภาคกลางตอนบน ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก พิษณุ อุดรดิตถ์และสุโขทัย ภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี สระบุรี ลพบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี มีกลุ่มไทยยวนและไทลาวอพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วทั้งภาค กลุ่มชนไทลาวนั้นมีหลายเผ่าเช่น พวน โชน่ ผู้ไท ครั่ง ฯลฯ ซึ่งอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในไทย กลุ่มชนเหล่านี้ยังรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทอผ้าของผู้หญิงที่ใช้เทคนิคการทำตีนจก และขิด เพื่อตกแต่งเป็นลวดลายบนผ้าที่ใช้ใช้ในเทศกาลต่างๆหรือใช้ทำที่นอน หมอน ผ้าห่ม ผ้าเช็ดหน้า ผ้าขาวม้า ฯลฯ แม้ว่าในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงมาก กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีการทอผ้าเป็นอาชีพเสริม

ภาคอีสาน การทอผ้าในภาคอีสานนั้นกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเป็นชนกลุ่มใหญ่ของภาคอีสานที่มีการกระจายกันอยู่ตามจังหวัดต่างๆและมีวัฒนธรรมการทอผ้าอันเป็นประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาเกือบทุกชุมชนแต่ละกลุ่มแต่ละเผ่าก็จะมีลักษณะและลวดลายการทอผ้าที่เป็นของตัวเองอย่างชัดเจน

โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ ผ้าซิดและผ้าไหมหางกระรอก นอกจากกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวแล้วยังมีชนกลุ่มอื่นๆ เช่นข่า กระโซ่กะเลิง ส่วย และเขมรสูงโดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายเขมร กระจายอยู่ในบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์และบุรีรัมย์และมีประเพณีการทอผ้าที่สวยงามสืบทอดกันมาช้านาน โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์มีหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงหลายหมู่บ้านทอผ้าชนิดต่างๆเช่น ผ้าปุมแบบเขมร ผ้าหมี่โฮล ผ้าอัมปรม ผ้าลายสาคุ เป็นต้น

ภาคใต้ การทอผ้าในภาคใต้มีแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงหลายแห่งโดยเฉพาะแหล่งทอผ้ายกดั้นเงินดั้นทอง สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ชาวอาหรับ ที่มาค้าขายตั้งแต่สมัยโบราณต่อมาผ้ายกเงินยกทองได้กลายเป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูงของอาณาจักรไทยในภาคกลาง บรรดาพวกเจ้าเมืองและข้าราชการหัวเมืองภาคใต้จึงต่างสนับสนุนให้ลูกหลานและชาวบ้านทอกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันโดยเฉพาะที่เมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา และที่ตำบลพุมเรียงอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ล้วนเคยเป็นแหล่งทอผ้ายกที่มีชื่อเสียงมากในอดีต เป็นที่กล่าวขวัญถึงและนิยมกันมากในหมู่ชนนางสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์

การทอผ้าพื้นเมืองทั้ง 4 ภาค ยังคงสืบสานการทอผ้าด้วยลวดลายสัญลักษณ์ดั้งเดิม ดังจะเห็นได้จากชุมชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ศิลปะการทอผ้าของกลุ่มชนเหล่านี้จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มอยู่จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังแสดงออกถึงภูมิปัญญา ความเชื่อ ที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ดังนั้นผ้าทอพื้นบ้านที่ได้ขึ้นชื่อว่าผ้าไทยจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยทั้งประเทศในฐานะมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย บทบาทหน้าที่ของชุมชนในฐานะส่วนหนึ่งของผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม คือหัวใจสำคัญในการอนุรักษ์ผ้าไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการทอผ้า นับเป็นงานศิลปะพื้นบ้านที่คนไทยผูกพันเกี่ยวข้องมาเป็นเวลายาวนานนักวิชาการบางท่านกล่าวว่างานทอผ้าเป็นงานหัตถกรรมของไทยอย่างหนึ่งที่อาศัยแรงงานและฝีมือประดิษฐ์คิดค้นทั้งยังเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสั่งสมประสบการณ์และอุดมการณ์พื้นฐานในการดำรงชีวิตศิลปะการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวไทยนั้นมีการกระจายอยู่ทั่วไปรูปแบบของผ้าแต่ละกลุ่มชนจะมีความแตกต่างกันไปตามคตินิยมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่นของประเทศมีทั้งผ้าพื้นสีเรียบๆและผ้าที่มีลวดลายอันเนื่องมาจากกรรมวิธีที่ประณีต

การทอผ้าพื้นบ้านเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีความประสานสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน เชื้อชาติตลอดจนถึงระบบความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีศาสนาและวัฒนธรรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของแต่ละกลุ่มชนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบและเป็นข้อกำหนดในการเลือกใช้วัสดุการออกแบบลวดลายและสีสันทนของผ้าทอ (วิบูลย์ลีสุวรรณ, 2530) ลวดลายและสีสันทนที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้าพื้นบ้านเป็นกรรมวิธีในเชิงศิลปะที่ละเอียดอ่อน

ศิลปะผ้าทอมีประวัติอันยาวนานและมีความมั่งคั่งปรากฏอยู่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการ สืบทอด
 ขนบธรรมเนียมประเพณีการผลิตผ้าทอมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบลวดลายและกรรมวิธีในการผลิตมี
 แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นอันมีรูปแบบเฉพาะของเชื้อชาติ สิ่งสำคัญการสอดแทรกภูมิปัญญาแห่ง
 งานศิลป์ผสมผสานความปราณีตบรรจง แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นที่มีความอุดมสมบูรณ์ไป
 ด้วยภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าผ้าทอพื้นบ้านจึงเป็นศิลปะแห่งภูมิปัญญา ที่แสดงออกถึงความเจริญรุ่งเรือง
 ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนแสดงผ่านทาง ลวดลายเส้นสี
 ของผ้าที่สอดแทรกความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี อันรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่ม
 ชาติพันธุ์ เปรียบเสมือนการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงบนผืนผ้า อีกทั้งเพื่อแสดงออกถึงความเป็น
 เผ่าพันธุ์ของตน

พัฒนาการของผ้าทอพื้นบ้าน

ผ้าทอพื้นบ้าน ศิลปะแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีความผูกพันเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และ
 พิธีกรรมของไทย ศาสตร์และศิลป์การทอผ้าได้รับการถ่ายทอดและสืบสานต่อกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึง
 ปัจจุบัน การทอผ้าในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ผ้าทอจึงเป็นมรดก
 ทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีตอันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตปัจจุบัน

ผ้าทอพื้นบ้านเป็นผลงานของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิต
 ความเป็นอยู่ของกลุ่มคน จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าดินแดนที่เป็นราชอาณาจักรไทยมีการทอผ้า
 มากกว่า 2,500 ปีซึ่งการทอผ้าใหม่ก็พบว่ามีการทอเป็นผืนผ้าตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ ผ้าทอที่สร้างขึ้น
 ครั้งแรกเป็นเพียงผ้าพื้นสีธรรมชาติไม่มีลวดลาย ต่อมาได้มีการสร้างลวดลายผ้าด้วยการพิมพ์ได้มีการ
 ค้นพบลูกกลิ้งดินเผาที่มีลวดลายสมัยก่อนประวัติศาสตร์ของบ้านเชียง สันนิษฐานว่าเป็นลูกกลิ้งสำหรับ
 พิมพ์ผ้า อย่างไรก็ตามหลักฐานที่พบ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผา ภาพเขียนบนผนังถ้ำ เป็น
 เครื่องมือที่ใช้สันนิษฐานได้ว่า ผ้าสมัยก่อนประวัติศาสตร์มีลวดลายคล้ายกับเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่
 ลายกันหอย ลายขดเชือก และลายม้วนตัวคล้ายคลื่น หรือ ก้อนเมฆ ลวดลายเหล่านี้มีการพัฒนา
 ต่อมาจนถึงยุคที่มนุษย์รวมกลุ่มกันเป็นชนเผ่า และอาณาจักร โดยใช้ลายผ้าเป็นเครื่องหมายของกลุ่มที่
 แสดงออกถึงความเชื่อผ่านสัญลักษณ์ เช่น ลายนาค ลายงู ลายหงส์ ลายนกยูง ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์
 แสดงความเชื่อในสมัยสุโขทัย ศิลปะการทอผ้ามีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงยุคที่คนไทยรวมตัวกันเป็น
 อาณาจักรต่างๆ ได้แก่

อาณาจักรล้านนาไทย ประมาณพุทธศตวรรษที่ 20 - 21 มีการทอผ้าขึ้นเพื่อใช้สอยภายในครอบครัวและเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันปรากฏผ้าอยู่หลายชนิด เช่นผ้าสีจันท์ขาวผ้าสีจันท์แดง และผ้าสีดอกจำปา เป็นต้น

สมัยสุโขทัย ประมาณ 755 ปี ปรากฏหลักฐานว่าชาวสุโขทัยทอผ้าใช้เองและมีการผลิตผ้าฝ้ายและผ้าไหมสีต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าฝ้ายห้าสีที่เรียกว่า “ผ้าเบญจรงค์” คือ ผ้าสีแดง เหลือง ดำ เขียว และขาว เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงของสุโขทัยและยังมีฝ้ายกดอกผ้าสกุลพัสดร์ซึ่งเป็นผ้าขาวเนื้อละเอียด ผ้าเล็กดอกเป็นผ้าเนื้อดีและผ้ากรอกซึ่งเป็นผ้าลายกระจังสำหรับพันรอบหน้าผาก เป็นต้น (วิบูลย์ลีสุวรรณ, 2530) อย่างไรก็ตาม

สมัยอยุธยา ประมาณ 400 ปี ผ้ามีบทบาทสำคัญ ตั้งแต่การใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มโดยตรงตลอดจนการใช้ผ้าเข้าไปเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ฝ้านับว่ามีความสำคัญในการค้าและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นฝ้ายยังใช้แทนค่าเงินจากหลักฐานพบว่าพระมหากษัตริย์ทรงใช้ผ้าเป็นเครื่องปูนบำเหน็จรางวัล หรือบางครั้งใช้พระราชทานต่างเงินเดือนปีละหนเท่านั้น เรียกว่า “ผ้าหวัดรายปี” ซึ่ง ส่วนมากเป็นผ้าสมปักซึ่งทอด้วยไหมเปลาะตรงกลางผ้าเป็นสีมีลวดลาย

สมัยรัตนโกสินทร์ การทอผ้าในช่วงรัชกาลที่ 1 - 3 มีการทอตามหัวเมืองต่างๆซึ่งปรากฏหลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 2 มีการให้หัวเมืองต่างๆทอผ้าขาวส่งให้หลวงเพื่อย้อมเป็นสรงจิวรถวายพระเนื่องในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพรัชกาลที่ 1 ผ้าทอเหล่านั้นเป็นผ้าฝ้ายพื้นเมืองที่ทอสำหรับใช้สอยในครัวเรือนเป็นผ้าเนื้อหยาบฝีมือไม่ดีนักทั้งนี้เพราะบรรดาคนชั้นสูงและผู้ที่มีมั่งคั่งจะใช้ผ้าคุณภาพดีจากต่างประเทศผ้าทอพื้นบ้านคงเป็นผ้าสำหรับประชาชนทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ (วิบูลย์ลีสุวรรณ, 2530) สมัยรัชกาลที่ 5 มีการทอผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งประชาชนปลูกฝ้ายหรือเลี้ยงไหมเพื่อการทอผ้าในครัวเรือนประกอบกับมีผ้าจากต่างประเทศเข้ามาขายและราคาถูกไม่จำเป็นต้องทอผ้าใช้ก็หาซื้อกันได้ง่ายหลังจากการทำสนธิสัญญาบาวริงแล้ว สินค้าต่างๆโดยเฉพาะผ้าได้เข้ามาขายมากทำให้การหัตถกรรมของเราเสื่อมโทรมลง (นิติ กสิโกศล, 2541)

ปัจจุบันจากการเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นพร้อมกับเงินทุนจากต่างประเทศล้นไหลเข้ามาภายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมทุนนิยมที่เน้นการบริโภคเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชนชั้นกลางในสังคมไทยและค่อยๆแพร่เข้าไปสู่ชาวบ้านในชนบทโดยผ่านสื่อต่างๆและแรงงานที่อพยพมาทำงานในเมืองผลของวัฒนธรรมดังกล่าวได้ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปมีการบริโภคในสิ่งที่ไม่จำเป็น กระแสความคิดและการแต่งกายของชาติตะวันตกได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่องจากการนำเข้าไปในรูปแบบของการค้าและการศึกษา จุดเริ่มต้นของการเสื่อมลงของการใช้ผ้าไทยอาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแต่งกายภายใน

ราชสำนัก ที่สำคัญสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2481 - 2487) รัฐบาลได้มีนโยบายในการสร้างชาติด้วยลัทธิชาตินิยม เพื่อความยิ่งใหญ่ของชาติไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศ โดยการออกประกาศ “รัฐนิยม” จำนวน 12 ฉบับ (จารุพรรณ ททรัพย์ปรง. 2543) เพื่อสร้างสังคมไทยใหม่ที่ละทิ้งประเพณีและความเชื่อในอดีตหนึ่งในนั้นคือการปฏิวัติวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ซึ่งเมื่อบวกกับระบบเศรษฐกิจโลกที่ระบบปฏิวัติอุตสาหกรรมประสบความสำเร็จในช่วงนั้นทำให้มีการค้าขายเครื่องจักรรวมถึงเครื่องทอผ้า จึงทำให้กระแสการทอผ้าด้วยมือของไทยไม่เป็นที่นิยม ด้วยราคาคัณฑ์ที่แตกต่างรวมถึงระยะเวลาในการผลิตที่สั้นของระบบการผลิตแบบตะวันตก สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับวัฒนธรรมสมัยใหม่ของความเชื่อแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันมีผลต่อรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สำคัญในการทอผ้าพื้นบ้าน

วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามาสู่ประเทศไทยโดยรัฐมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง โดยการกระทำผ่านแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เน้นในเรื่องของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยเชื่อว่า การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและประเทศ เป็นทางที่นำไปสู่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2536) ซึ่งภายใต้บริบทการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่างก็เป็น การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนและสังคม ดังเช่น การปรับปรุงระบบการผลิต การใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิตใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการบริโภคในด้านต่าง ๆ เช่น การรับรู้ข่าวสาร การใช้บริการที่หลากหลาย การรับรู้ความคิด ค่านิยมและความเชื่อใหม่ ๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีความทันสมัยและเป็นสากล (วัฒนา สุภักดิ์, 2544) สิ่งเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลสู่สังคมแห่งการบริโภคอันมีผลกระทบต่อผ้าทอพื้นบ้าน ก่อให้เกิดความจำเป็นในการปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลง แต่ละท้องถิ่นต้องพัฒนาคุณภาพของผ้าทอไปพร้อม ๆ กับการสืบทอดมรดกแห่งภูมิปัญญาให้เชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นระบบทุนนิยม จากเดิมเป็นการเชื่อมโยงวิถีชีวิตภายในชุมชนแต่หากกล่าวถึงปัจจุบัน คือ การอยู่รอดในสังคม เพราะการดำรงอยู่ของผ้าทอกับการใช้เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันสำหรับคนไทยคงใช้ไม่ได้สำหรับสังคมปัจจุบัน ผ้าทอพื้นบ้านกลายเป็นผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมที่หลายคนรู้จักในนามสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่สำคัญมีการพัฒนาผ้าทอในแต่ละท้องถิ่นกันอย่างต่อเนื่องงานวิจัยหลายชิ้นแสดงถึงการอนุรักษ์และพัฒนาผ้าทอให้มีพื้นที่อยู่ในกระแสของสังคม แต่พื้นที่ของผ้าทอพื้นบ้านกลับถูกจำกัดพื้นที่ที่อยู่ตรงสินค้าพื้นเมืองที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ พื้นที่ของการเป็นปัจจัย 4 น้อยลง เพราะกระแสการบริโภคสินค้าแฟชั่นมีบทบาทและมีน้ำหนักในพื้นที่ของปัจจัย 4 มากกว่า จนทำให้ผ้าทอมีบทบาทอยู่เพียงกลุ่มคนบางกลุ่มหรือการใช้เพื่องานพิธีสำคัญ ๆ เท่านั้น การอนุรักษ์จึงเกิดขึ้นจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงชุมชนผู้สร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอย่างผ้าทอ เพื่อการดำรงอยู่บนวิถีการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผ้าทอพื้นบ้าน เปรียบเสมือนงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากการนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน จากถักทอเส้นใยผสมกับสีสันทันและลวดลายที่บอกถึงประเพณีและความเชื่อของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น อันก่อให้เกิดสุนทรียะแห่งความงามที่มีรากฐานความเชื่อที่แตกต่างกันในแต่ละชาติพันธุ์ หากกล่าวถึงความคิดที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ในกระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอพื้นบ้านสามารถกล่าวถึงที่มาได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดเริ่มแรก คือ เกิดจากความคิดของผู้สร้างสรรค์โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ในการพบเห็นสิ่งรอบตัว อาทิเช่น ต้นไม้ ดอกไม้ สัตว์ ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์ลวดลายรวมถึงสีสันทัน เพื่อใช้แทนสัญลักษณ์ต่างๆ ผ่านทางการร้อยเรียงเส้นใยผสมผสานกับความเชื่อของชาติพันธุ์

2. สุนทรียศาสตร์ที่เกิดจากความคิดพื้นฐาน คือ เกิดจากความคิดที่ได้รับการพัฒนาจากความคิดขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนารูปแบบและลวดลายขึ้นซึ่งอาจอาศัยความคิดที่เป็นนามธรรมสร้างสรรค์รูปทรงให้เป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อแสดงถึงแนวคิดและความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านทางลวดลายบนผืนผ้า

ผ้าทอพื้นเมืองการเปลี่ยนแปลงสู่การผลิตเพื่อการค้า

การเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นพร้อมกับการที่เงินทุนจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาลงทุนภายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญได้นำวัฒนธรรมทุนนิยมที่เน้นการบริโภคเข้ามา วัฒนธรรมบริโภคนิยมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชนชั้นกลางในสังคมไทยและค่อยๆ แพร่เข้าไปสู่ชาวบ้านในชนบท โดยผ่านสื่อต่างๆ และแรงงานที่อพยพมาทำงานในเมือง ผลของวัฒนธรรมดังกล่าว ได้ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไป มีการบริโภคในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่างๆ เช่น การซื้อบ้านหลังใหญ่ รถยนต์ราคาแพง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การแสวงหาความสุขจากการบริโภควัตถุ รวมถึงการบริโภคสินค้าตามกระแสแฟชั่น ฯลฯ

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากวิถีการผลิตเพื่อยังชีพในสังคมสู่การผลิตเพื่อการค้าในสังคมยุคใหม่ เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดในการพัฒนาสังคมไทยสู่ความทันสมัย ส่งผลให้เกิดการปรับตัวตามกระแสรวมส่งผลให้วิถีชีวิตและการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นหากกล่าวถึงวิถีการทอผ้าพื้นบ้านย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน สู่การผลิตเป็นสินค้าเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมภายนอก กระบวนการทอจึงถูกเปลี่ยนเป็นมูลค่า ความหมายทางวัฒนธรรมที่แสดงผ่านกระบวนการทอผ้าจึงมีความหมายที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมกับความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีการผลิตเพื่อการค้าในสังคมบริโภคนิยม

การทอเพื่อการค้าเกิดขึ้นภายใต้การผสมผสานงานศิลป์ของช่างทอกับการสนองความต้องการของผู้บริโภค การทอผ้าจึงยึดหลักการผลิตผืนผ้าตามวิถีดั้งเดิมพร้อมปรับเปลี่ยนรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสอดคล้องกับการบริโภคในสังคมของความทันสมัย ในแง่ของความสวยงาม การประกอบลวดลายรูปแบบการถักทอ แต่สิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสู่การผลิตเพื่อการค้าต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ทางการตลาดในการวางฐานของผลิตภัณฑ์ ซึ่ง จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์ (จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. 2547:74) ศึกษาแนวคิดกลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง กรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี เสนอผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

1. กลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์ เน้นเรื่องของลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยวน ซึ่งเป็นลวดลายที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นลวดลายที่มีความละเอียดอ่อนสวยงาม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นใหม่อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุดิบให้มีคุณภาพและสีสันทัน และมีการนำผ้าทอไปตกแต่งบนผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่ายไม่เพียงเป็นการจำหน่ายผ้าผืนเท่านั้น

2. กลยุทธ์ทางด้านราคา ส่วนใหญ่จะกำหนดราคาของผ้าทอจากลวดลาย ความยากง่ายในการทอลายของผ้าแต่ละผืนที่ใช้เวลาทอที่แตกต่างกันออกไป ผู้ทอที่กำหนดราคาเองนั้นจะติตราจากต้นทุนเส้นด้ายที่นำมาทอเท่านั้น จะไม่คำนึงถึงค่าแรงในการทอ เพราะเนื่องจากผ้าส่วนใหญ่จะใช้เวลาวางจากการทำงาน เหมือนกับว่าเวลานั้นไม่มีมูลค่าจึงทำให้ไม่นำมาคิดรวมกับต้นทุนของค่าแรง

3. กลยุทธ์ทางด้านช่องทางการจำหน่าย ส่วนมากจะนำไปจำหน่ายกับร้านค้าที่อยู่ในตัวเมืองและตำบลที่มีการทอผ้า นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านตามสถานที่ตำบลที่มีการทอผ้า เพื่อเป็นสถานที่ในการจำหน่ายและรวบรวมผ้าทอรวมถึงการรวมกลุ่มแม่บ้าน และปัจจุบันยังมีช่องทางในการจำหน่ายผ่านทางอินเทอร์เน็ตทาง

กลยุทธ์ทางการส่งเสริมการตลาด เป็นการเผยแพร่ข้อมูลสินค้าโดยการบอกต่อ จากลูกค้าที่เคยซื้อผ้า หรือจากการที่คนในท้องถิ่นซื้อเพื่อนำไปเป็นของฝากให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ปัจจุบันศูนย์หัตถกรรมก็ได้มีการประชาสัมพันธ์ตามกำลังของตน แต่ไม่มีการรวมตัวกันในการพัฒนาเพื่อประชาสัมพันธ์ผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดราชบุรี

จากกลยุทธ์ที่วิเคราะห์การส่งเสริมผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดราชบุรีจะเห็นได้ว่าการดำเนินการในการส่งเสริมผ้าทอพื้นเมืองสู่การผลิตเพื่อการค้า ประเด็นสำคัญยังขาดการวางระบบอย่างจริงจังเพราะเป็นเพียงการวางระบบการจัดการตามประสบการณ์ที่คนในชุมชนมีเท่านั้น ไม่ได้เป็นการวางระบบเพื่อเป็นการวางรากฐานของการตลาดในเชิงรุก ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองมีการพัฒนาอยู่ในวงแคบและไม่เข้าสู่กระแสความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง หากมีการวางแนวคิดในเชิงรุกก็จะทราบถึงแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่การผลิตเพื่อการค้าอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการ

พัฒนาสู่สากลและทำให้คนในชุมชนมีรายได้ อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาผ้าจากไทยวนบนพื้นฐานศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม

ผ้าทอพื้นเมืองกับการปรับตัวสู่กระแสแฟชั่น

หากกล่าวถึงคำว่า แฟชั่น เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Fashion ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำนี้ว่า "สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง" เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นค่านิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่น หลายคนมีมุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย คำว่า “แฟชั่น” ในกระแสปัจจุบันนั้น แฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสนิยมมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะการยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหามากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคสามารถจับจ่ายได้ไม่ยากนักเพราะราคาไม่แพงจนเกินไป อีกทั้งกำลังซื้อของกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องการมีพื้นที่ของตัวเองอยู่บนกระแสของคำว่า “แฟชั่น” ดังนั้นแฟชั่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระแสนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีกระบวนการเกิด การเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกระแส

วัฒนธรรมบริโภคในการเลือกบริโภคแฟชั่น เกิดจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ประเด็นที่สามารถพบเห็นได้อย่างชัดเจน คือ เรื่องของการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีการตัดสินใจซื้อได้ง่ายและมีอำนาจใช้จ่ายสูง แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้ประกอบอาชีพและสร้างรายได้ ซึ่งปรากฏเห็นได้จากการใช้เวลาว่างตามศูนย์การค้า หรือแหล่งช้อปปิ้ง รวมถึงการแสดงอัตลักษณ์ของวัยรุ่นในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีการบริโภค เกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้น แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคมุมมองทฤษฎีที่สำคัญ 3 ประการ

1. วัฒนธรรมบริโภคจำเป็นสำหรับการก่อตัวและขยายตัวของการผลิตสินค้าภายใต้ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งก่อตัวให้เกิดการขยายตัวของวัฒนธรรมที่นิยมวัตถุดาตมา
2. วัฒนธรรมการบริโภคเป็นมุมมองตามกรอบคิดของสังคมวิทยา ความพึงพอใจที่ได้จากการครอบครองสิ่งของนั้นถูกตีกรอบโดยโครงสร้างสังคมว่าจะสามารถเข้าถึงสินค้านั้น ๆ ได้มากน้อยเพียงใด และความพอใจในสินค้ายังสัมพันธ์กับสถานภาพซึ่งการบริโภคเป็นเรื่องของการมุ่งแสดงและรักษาความแตกต่างทางชนชั้นภายใต้บริบทของสังคม
3. อารมณ์ความรู้สึกพึงพอใจที่ได้รับจากการบริโภค เป็นความฝันและความปรารถนา

ในจินตนาการแห่งวัฒนธรรมบริโภคที่เติมเต็ม มุ่งเพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งทางกายและสุนทรียะ การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมบริโภคแฟชั่นในฐานะการเป็นวัฒนธรรม เกิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติจากการผลิตที่แพร่หลายขึ้นของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ทุนนิยม ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมบริโภคยังถูกเสริมด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสังคมปัจจุบัน ที่ประสิทธิผลในการผลิตเป็นการเสริมสร้างความยุ่งเหยิงของการใช้สินค้าเพื่อแสดงสถานภาพความเป็นกระแสแฟชั่น รวมทั้งการมอง

ข้างเส้นแบ่งของศิลปะชั้นสูงกับศิลปะเพื่อมวลชนที่นักคิดบางคนให้ความเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมแบบหลังสมัยใหม่ หรือเรียกว่า Postmodernism

หากกล่าวถึงผ้าไทยก็วงการแฟชั่นน่าจะกล่าวได้ว่า แฟชั่นไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมาพบว่า ผ้าทอร่วมสมัยได้รับความสนใจจากศิลปินนักออกแบบผ้าของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยมีผลงานที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับวงการผ้าไทยสู่ระดับต้น ๆ ของประเทศ แม้ว่าวงการแฟชั่นผ้าไทยจะเป็นที่ยอมรับในตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นแต่ความนิยมในการเลือกซื้อสินค้าของคนไทยกลับไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร หากวิเคราะห์ถึงปัญหาประเด็นสำคัญคือ กระแสนิยมแฟชั่นจากต่างชาติที่เข้ามามีบทบาทในสังคมซึ่งเข้ามาสู่เมืองไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น โดยที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีการปลูกฝังด้านค่านิยมในการอนุรักษ์และสนับสนุนสินค้าไทยไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ค่านิยมไทยถูกดูถูกไปกับกระแสค่านิยมต่างชาติได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อเป็นการปลูกกระแสค่านิยมการใช้สินค้าที่ทำจากผ้าทอพื้นเมืองในฐานะผ้าไทยให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมผ้าไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดสากล จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้เกิดกระแสค่านิยมการใช้ผ้าไทยดังกล่าว โดยอาจเริ่มปลูกฝังในกลุ่มของวัยรุ่นซึ่งจะเป็นกำลังหลักในอนาคตต่อไป แต่ทั้งนี้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ก็ควรที่จะได้รับการประยุกต์ออกแบบให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ที่สำคัญคือ การส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปาชีพพื้นบ้านของไทยอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การปรับตัวของผ้าทอพื้นเมืองเพื่อการเข้าสู่กระแสแฟชั่น จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการฟื้นฟูผ้าทอพื้นบ้าน เพื่อการกลับสู่การเป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิต แต่การปรับตัวเพื่อให้เข้ามามีบทบาทในสังคมอาจจำเป็นต้องอิงกระแสการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม โดยการปรับรูปแบบลวดลาย สี สัน หรือการสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผ้าทอพื้นบ้านมีความร่วมสมัยและเป็นที่ต้องการของกลุ่มบุคคลในสังคมไม่อยู่ในวงจำกัด ที่สำคัญคือการสร้างสรรค์บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาให้คงอยู่บนกระแสการเปลี่ยนแปลง

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ความหมายและความสำคัญของเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายหมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์นำมาใช้เป็นเครื่องห่อหุ้มร่างกายการแต่งกายของมนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์สามารถค้นคว้าได้จากหลักฐานทางวรรณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยชี้้นำให้รู้และเข้าใจถึงแนวทางการแต่งกายซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคสมัย

การออกแบบเครื่องแต่งกาย หมายถึง การออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นการสร้างสรรค์ไปตามแนวคิดของนักออกแบบ โดยอาศัยแนวความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับบริบททางสังคม หรือแนวโน้มแฟชั่น ซึ่งแนวคิดในการสร้างสรรค์อาจเกิดขึ้นใหม่หรือการดัดแปลงจากเครื่องแต่งกายที่เป็นที่นิยมอยู่หรือเคยได้รับความนิยมมาในอดีต

การออกแบบเครื่องแต่งกายเกิดขึ้นมาเมื่อมนุษย์ถือกำเนิดขึ้นโดยเกิดจากการดำรงชีวิตไปตามบริบท ร่วมกับการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายในแต่ละยุคสมัย

ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์ใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติเช่น ใบไม้ ใบหญ้า หนังสัตว์ ขนนก ดิน สีต่างๆ ฯลฯ มนุษย์บางเผ่าพันธุ์รู้จักการใช้สีที่ทำมาจากต้นพืชโดยนำมาเขียนหรือสักตามร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องตกแต่งแทนการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายต่อมามนุษย์มีการเรียนรู้ถึงวิธีที่จะดัดแปลงการใช้เครื่องห่อหุ้มร่างกายจากธรรมชาติให้มีความเหมาะสมและสะดวกต่อการแต่งกาย เช่น มีการผูก มัด สาน ถัก ทอ อัด ฯลฯ และมีการวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงการรู้จักใช้วิธีการตัดเย็บซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้รูปแบบเครื่องแต่งกายแตกต่างกัน ดังนี้

1. สภาพภูมิอากาศประเทศที่อยู่ในภูมิภาคแถบเส้นอาร์คติก ซึ่งมีอากาศที่หนาวเย็นมากมนุษย์ในแถบภูมิภาคนี้จะสวมเสื้อผ้าซึ่งทำมาจากหนังหรือขนของสัตว์เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ส่วนในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนอบอ้าวเสื้อผ้าที่สวมใส่จะทำจากเส้นใย ซึ่งทำจากฝ้าย แต่ในทวีปแอฟริกาเสื้อผ้าไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการป้องกันจากสภาพอากาศแต่เขากลับนิยมใช้พวกเครื่องประดับต่างๆที่ทำจากหินหรือแก้วสีต่างๆซึ่งมีอยู่ในธรรมชาตินำมาตกแต่งร่างกายเพื่อใช้เป็นเครื่องรางหรือเครื่องป้องกันตัว

2. ศัตรูทางธรรมชาติในภูมิภาคเขตร้อนมนุษย์จะได้รับความรำคาญจากพวกสัตว์ปีกประเภทแมลงต่างๆจึงหาวิธีขจัดปัญหาโดยการใช้โคลนพอกร่างกายเพื่อป้องกันจากแมลง ชาวฮาวายเอียนแถบทะเลแปซิฟิก สวมกระโปรงซึ่งทำด้วยหญ้า เพื่อใช้สำหรับป้องกันแมลงแต่ก็ได้กลายเป็นที่เก็บแมลงเสียมากกว่าชาวพื้นเมืองโบราณของญี่ปุ่นรู้จักใช้กางเกงขายาวเพื่อป้องกันสัตว์และแมลง

3. สภาพของการทำงานและอาชีพหนังสือสัตว์และใบไม้สามารถใช้เพื่อป้องกันอันตรายจากภายนอก เช่นการเดินป่าเพื่อหาอาหาร มนุษย์ก็ใช้หนังสือสัตว์และใบไม้เพื่อป้องกันการถูกหนามเกี่ยวหรือถูกสัตว์กัดต่อย ต่อมา สามารถนำเอาใยจากต้นแฟล็กซ์ (Flax) มาทอเป็นผ้าที่เรียกกันว่า ผ้าลินิน เมื่อความเจริญทางด้านวิทยาการมีมากขึ้นก็เริ่มมีสิ่งทีผลิตเพิ่มขึ้นอีกมากมายหลายชนิด สมัยศตวรรษที่ 19 เสื้อผ้ามีการวิวัฒนาการเพิ่มมากขึ้น มีผู้คิดประดิษฐ์เสื้อผ้าพิเศษเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สวมใส่ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานประเภทต่างๆ เช่นกลาสีเรือล่าปลาวาฬ คนงานเหมืองแร่ เกษตรกร คนงานอุตสาหกรรม ช่างราชการทหาร ตำรวจพนักงานดับเพลิง เป็นต้นอันตรายต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติงานทำให้ความต้องการของมนุษย์ในด้านเสื้อผ้ามีมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันนี้เสื้อผ้าที่ผลิตขึ้นมานั้นได้มีการปรับปรุงและตกแต่งพิเศษเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ เช่น ให้มีความ

คงทนต่อสารเคมี ทนต่อพิษ และ อุณหภูมิ นอกจากนี้ยังมีการตกแต่งพิเศษอื่นอีก อาทิเช่น ทนต่อการซัก และทำความสะอาดไม่เป็นสื่อนไฟฟ้า ไม่ดูดซึมน้ำ และไม่เป็นตัวนำความร้อน เป็นต้น

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาเมื่อมนุษย์มีสติปัญญามากยิ่งขึ้น มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชนและจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะนี้เองจึงจำเป็นต้องมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในอันที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขโดยไม่มี การรุกรานซึ่งกันและกัน จากการปฏิบัติที่กระทำสืบต่อกันมา นี้เอง ในที่สุดได้กลายมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมขึ้นในสมัยโบราณ เมื่อมีการเฉลิมฉลองประเพณีสำคัญต่างๆ เช่น การเกิด การตายการเก็บเกี่ยวพืชผล หรือเริ่มมีการสังคมกับกลุ่มอื่นๆ ก็จะมีการประดับหรือตกแต่งร่างกาย ให้เกิดความสวยงามด้วยเครื่องประดับต่างๆ เช่นขนนก หนังสัตว์ หรือทาสีตามร่างกาย มีการสักหรือเจาะบางครั้งก็วาดลวดลายตามส่วนต่างๆของร่างกาย เพื่อแสดงฐานะหรือตำแหน่งซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีหลงเหลืออยู่ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นชาวพื้นเมืองของประเทศต่างๆ ศาสนาก็มีบทบาทสำคัญในการแต่งกายด้วยเหมือนกัน ในสมัยสงครามทางศาสนา เช่น สงครามครูเสด ซึ่งเป็นสงครามที่ยืดเยื้อนานกว่า 300 ปีการสงครามที่ยาวนานทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างข้าศึกเกิดขึ้นทำให้ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมซึ่งกันและกันตามมา

5. ความต้องการดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้ามธรรมชาติของมนุษย์เมื่อเจริญเติบโตขึ้นย่อมมีความต้องการความสนใจจากเพศตรงกันข้ามโดยจะมีการแต่งกายเพื่อให้เกิดความสวยงามมีการจับจ่ายใช้สอยในเรื่องเสื้อผ้ามากยิ่งขึ้นผู้ที่ทำหน้าที่สนองความต้องการนี้ได้ดีที่สุดในยุคนี้ก็คือ นักออกแบบเสื้อผ้าซึ่งได้พยายามออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามระดับ

ของสังคมและเศรษฐกิจของผู้สวมใส่

6. เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์แต่ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดการแต่งกายที่แตกต่างกันออกไปสังคมทั่วไปมีหลายระดับชนชั้น มีการแบ่งแยกกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ เช่นชนชั้นระดับเจ้านาย ชาวบ้าน และกรรมกรการแต่งกายสามารถบอกได้ถึงสถานะภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ได้อีกด้วย

หลักการออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบหมายถึงกระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ๆของมนุษย์ซึ่งส่วนใหญ่ เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดและมีความสะดวกสบายมากขึ้นการถ่ายทอดรูปแบบจากความคิดออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกันโดยการออกแบบนั้นถือว่ามีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ดังนี้

1. คุณค่าทางกายคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางด้านร่างกายคือคุณค่าที่มีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันโดยตรง เช่น โถงไม้ไว้สำหรับไถนาแก้วไม้ไว้สำหรับใส่ผ้า ยานพาหนะไม้ไว้สำหรับเดินทาง บ้านไม้ไว้สำหรับอยู่อาศัย เป็นต้น

2. คุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางอารมณ์ความรู้สึกเป็นคุณค่าที่เน้นความชื่นชอบพึงพอใจ สุขสบายใจ หรือ ความรู้สึกนึกคิดด้านอื่น ๆ ไม่มีผลทางประโยชน์ใช้สอยโดยตรงเช่น งานออกแบบทางทัศนศิลป์ การออกแบบ ตกแต่ง ใบหน้าคุณค่าทางอารมณ์ความรู้สึกนี้อาจจะเป็นการออกแบบ เคลือบแฝงในงานออกแบบ ที่มีประโยชน์ทางกายก็ได้ เช่นการออกแบบ ตกแต่งบ้าน ออกแบบตกแต่งสนามหญ้า ออกแบบตกแต่งร่างกาย เป็นต้น

3. คุณค่าทางทัศนคติคุณค่าของงานออกแบบที่มีผลทางทัศนคติเน้นการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้พบเห็น เช่นอนุสาวรีย์สร้างทัศนคติให้รักชาติ กล้าหาญ หรือทำความดีงานจิตรกรรมหรือประติมากรรมบางรูปแบบ อาจจะ แสดงความกตัญญูหรือเพื่อเน้นการระลึกถึงทัศนคติที่ดีและถูกต้องในสังคม เป็นต้น

ดังนั้นพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าต้องอาศัยพื้นฐานการออกแบบในการสร้างสรรค์รูปแบบให้เกิดความสมดุลโดยยึดหลักองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นต่องานออกแบบทุกประเภท เพื่อสร้างให้เกิดรูปทรงหรือรูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่เส้น (Line) สี (Color) ที่ว่าง (Space) รูปแบบหรือรูปร่าง (Form) พื้นผิว (Texture) เส้นกรอบนอก (Silhouettes) นอกจากนี้การออกแบบเสื้อผ้านอกจากจะยึดหลักการออกแบบเบื้องต้นแล้ว สิ่งที่สำคัญคือการใช้เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการออกแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปร่างและรูปทรงที่แตกต่างกันออกไปของผู้สวมใส่ อันเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญต่อนักออกแบบเป็นอย่างดี เนื่องจากการออกแบบเสื้อผ้าจะมีความแตกต่างกับงานออกแบบชนิดอื่น เพราะการออกแบบเสื้อผ้านั้นนอกจากจะเป็นการสร้างสรรค์รูปแบบผลงานตามแนวคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานแล้ว ยังจำเป็นที่จะต้องให้เหมาะสมกับรูปร่างและบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ เทคนิคการออกแบบเสื้อผ้าจึงมีความสำคัญในการออกแบบโดยสรุปได้ดังนี้

สี มีความสำคัญในการออกแบบเป็นอย่างดี เนื่องจากสีทำให้สะดุดตาและจะเป็นสิ่งแรกที่มองเห็น ซึ่งหากนักออกแบบมีความชำนาญในการเลือกใช้สีที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพหรือแนวคิด รวมไปถึงแนวโน้มแฟชั่นก็จะเป็นการส่งเสริมงานออกแบบให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยหลักการใช้สีกับงานออกแบบเครื่องแต่งกาย ซึ่งนักออกแบบต้องทำความเข้าใจในแม่สีและวงจรสีเบื้องต้นเพื่อการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและการใช้เทคนิคการใช้สีในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งนอกจากการศึกษาเกี่ยวกับแม่สี วงจรสีและวรรณะของสีแล้ว นักศึกษาควรได้รู้จักประเภทต่างๆของสีในงานศิลปะด้วย ทั้งนี้เพราะว่าถ้านักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของสีมากยิ่งขึ้นก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างถูกต้องตาม โอกาส และความต้องการ ซึ่งผู้เรียนเองต้องอาศัยการฝึกฝนพอสมควร ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความรู้เรื่องสีประเภทต่างๆไปใช้เพราะถ้าหากขาดการฝึกฝนที่ดีแล้ว

ผลงานก็จะออกมาไม่น่ามอง ดังนั้นการศึกษาถึงประเภทต่างๆของสีจึงมีความจำเป็น ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนที่เป็นพื้นฐานความรู้เบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. ค่าความเข้มหรือน้ำหนักของสีต่างๆที่เกิดขึ้นในวงจรสีหากเรานำมาเรียงน้ำหนักความอ่อนแก่ของสีหลายสี เช่น ม่วง น้ำเงิน เขียวแกมน้ำเงิน เขียว และเหลืองแกมเขียว หรือ ม่วงแดง แดงส้ม ส้ม ส้มแกมเหลือง และเหลือง หรือเรียกว่าค่าในน้ำหนักของสีหลายสี (Value of different color) สำหรับค่าความเข้มอีกประเภทหนึ่งเกิดจากการนำสีใดสีหนึ่งเพียงสีเดียวแล้วนำมาไล่น้ำหนักอ่อนแก่ในตัวเอง เราเรียกว่าค่าน้ำหนักสีเดียว (Value of single color) ซึ่งถ้าผู้เรียนฝึกฝนได้เป็นอย่างดีแล้วสามารถนำความรู้จากการไล่น้ำหนักนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากในการสร้างงานจิตรกรรม

2. สีตัดกัน หรือสีตรงข้ามสีตัดกันหรือสีตรงข้ามก็คือสีที่อยู่ตรงข้ามกันในวงจรสีนั่นเองการที่เราจะทราบว่าสีคู่ใดเป็นสีตรงข้ามกันอย่างไรแท้จริงหรือไม่ ให้นำเอาสีคู่หนึ่งมาผสมกันดูถ้าผลการผสมกันออกมาเป็นสีกลางนั้นหมายถึงว่าสีคู่หนึ่งเป็นคู่สีตัดกันอย่างแท้จริงตัวอย่างสีคู่ตัดกันมีดังนี้ สีเขียวเหลือง กับ สีม่วงแดง สีเขียวกับ สีแดง สีเขียวแก่ กับ สีแดงส้มสีน้ำเงิน กับ สีส้มสีม่วงน้ำเงิน กับสีเหลืองส้ม สีตั้งตัวอย่างนั้นเป็นคู่สีที่ตัดกันซึ่งการใช้สีตัดกันในการสร้างงานศิลปะนั้นต้องมีหลักเกณฑ์พอสมควรหากใช้อย่างไม่รู้หลักการแล้วจะทำให้การสร้างสรรคผลงานออกมาไม่น่ามองขัดต่อหลักการทางศิลปะ อีกด้วยการสร้างงานศิลปะที่มีแต่สีกลมกลืนโดยไม่นำสีที่ตัดกันไปใช้บางครั้งทำให้ภาพดูน่าเบื่อหากนำสีตัดกันไปใช้จะทำให้ภาพดูมีความสดใสหรือน่าสนใจ

3. สีเอกรงค์ คือสีเดียวหรือสีที่แสดงออกมาเด่นเพียงสีเดียวซึ่งเหมือนว่าจะคล้ายคลึงกับสีสวนรวมหรือสีรอบง่า แต่ที่จริงแล้วสีทั้งสองชนิดมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปสีสวนรวมนั้นสีที่ใช้อาจเป็นสีสด หรือสีที่ลดค่าลงไปแล้ว แต่สีเอกรงค์ต้องใช้สีใดสีหนึ่งเป็นสีสดยื่นพื้นเพียงสีเดียวแล้วลดค่าน้ำหนักอ่อนแก่ ในระยะต่างๆ เป็นต้นหลักเกณฑ์คือเมื่อเอาสีที่สดใสเป็นจุดเด่นของภาพแล้วสีที่เป็นส่วนประกอบรอบๆต้องลดค่าความสดลงแล้วนำเอาสีที่จุดเด่นนั้นไปผสมด้วยบ้างทุกๆแห่งในภาพข้อสำคัญคือ สีที่จะนำมาประกอบนั้นจะใช้สีกี่ก็ตาม แต่โดยมากนิยมใช้ไม่เกิน 5 สีโดยนำเอามาจากวงจรสีด้านหรือวรรณะใดวรรณะหนึ่ง ไม่นิยมนำมาจากสองวรรณะรวมทั้งสีที่ต้องการใช้เป็นสียื่นพื้น(เอกรงค์) ด้วย เพราะสีที่อยู่ในด้านหรือวรรณะเดียวกันจะผสมกลมกลืนกันง่ายกว่า ตัวอย่างเช่น ถ้าเลือกสีมา 6 สีจากวงจรสีคือ เหลือง ส้ม แสด แดงชาด แดงเลือดนกและม่วงแดง เมื่อนักเรียนจะทำเอกรงค์ของสีเหลือง ก็ใช้สีเหลืองเป็นหลักหรือสีเด่นวางจุดใดจุดหนึ่งของภาพแล้วนำสีอื่นๆข้างต้นมาลดค่าหรือความสดใสลง(neutralized) โดยการนำเอาสีตรงข้ามของแต่ละคู่มาผสมลงไปพอสมควร เมื่อจะระบายก็นำเอาสีเหลืองที่เป็นสียื่นพื้นเข้ามาผสมด้วยเล็กน้อยก็จะได้สีเอกรงค์ของสีเหลืองตามที่เรต้องการการสร้างสรรคงานศิลปะด้วยสีเอกรงค์นี้จะได้ผลงานที่งดงามเพราะโครงสร้างสีจะดูไม่รุนแรง เพราะว่าจะมีเรื่องสีตัดกันเข้าไปผสมและสีแต่ละวรรณะก็ไม่เข้าไปปะปนซึ่งกันและกันนับว่าเป็นงานศิลปะที่มี

โครงสร้างประณีต ผลงานชิ้นเด่นๆของโลกก็ใช้วิธีการนี้เช่นกัน ข้อดีอีกอย่างหนึ่งของสีเอกรงค์คือโครงสร้างจะละเอียดละไมไม่เปื้อนง่ายเหมือนกับการใช้สีหลายสีมาผสมผสานกัน

4. สีส่วนรวม หรือสีครอบงำหมายถึงสีใดสีหนึ่งที่มีจำนวนมากกว่าสีอื่นในพื้นที่หรือภาพนั้นๆ เช่น ภาพต้นไม้ที่เรามองเห็นเป็นสีเขียวแต่ความจริงแล้วในสีเขียวของต้นไม้ นั้นอาจมีสีอื่นประกอบอยู่ด้วยเช่น สี เขียวอ่อนสีเหลือง สีน้ำตาล เป็นต้น งานจิตรกรรมทั้งแนวปัจจุบันและสมัยใหม่ล้วนแล้วแต่ต้องใช้ข้อดีของสีส่วนรวมเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้งสีอื่นแม้ว่าสีอื่นจะเด่นชัดในบางส่วนของภาพก็ตาม สีส่วนรวมหรือสีครอบงำนี้จะช่วยทำให้ภาพมีเอกภาพและสมบูรณ์ขึ้น ตัวอย่างเช่น ภาพเขียนของศิลปินชาวอิตาลีเลียนสมัยโบราณ มักจะใช้สีเหลืองหรือสีน้ำตาลเป็นสีครอบงำทั้งหมดภายในภาพแทบทุกชิ้น ทั้งนี้ไม่จำกัดเฉพาะสองสีที่ยกตัวอย่างมาเท่านั้นอาจเป็นสีกลุ่มอื่นๆได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้สร้างสรรค์

5. ระยะของสี เมื่อกล่าวถึงระยะของสีนั้นก็หมายรวมถึงระยะใกล้ของแสงเงาที่เกิดแก่วัตถุนั้นๆด้วยซึ่งหลักการของน้ำหนักใกล้ไกลของวัตถุคือ วัตถุที่ใกล้ตา แสงเงาจะสว่างจัดชัดเจนและเมื่อระยะไกลออกไปทั้งแสงและเงาก็จะจางลงไปด้วยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระยะไกลนั้นจะมีเรื่องของบรรยากาศเข้ามาครอบงำทั้งแสงและเงาให้จางลงระยะยิ่งไกลออกไปแสงเงาจึงจางไป จนกลายเป็นภาพแบนราบ ตัวอย่างเช่นภาพเขียนทิวทัศน์ที่มีฉากหลังเป็นทิวเขาเราจะเห็นว่าทิวเขานั้นจะเป็นสีจางๆแบนๆไม่มีแสงเงาเพราะถูกบรรยากาศเข้ามาเกี่ยวข้องกับระยะใกล้ไกลของสี (Perspective of Color) มีหลักเกณฑ์ที่พอสรุปได้ดังนี้

5.2 วัตถุที่มีสียิ่งไกลออกไปสีของวัตถุก็ยิ่งใกล้เป็นสีกลางเข้าไปทุกที

5.2 น้ำหนักของวัตถุที่มีสี เมื่อไกลออกไปก็ยิ่งจางลงกลายเป็นสีกลางและ น้ำหนักก็อ่อนลงด้วย ถ้ามีส่วนที่เป็นแสงสว่างก็จะมีมืดมัวลง เงาก็จะจางลง และค่อยๆปรับลงจนไม่มีน้ำหนัก

5.3 วัตถุที่มีสีตามระยะใกล้ไกลแสงเงาแสงเงาจะมีลักษณะดังตัวอย่าง เช่น พุ่มไม้ที่มีสีเหลืองเขียวที่มีพีชปกคลุมเมื่อถูกแสงจัดๆ เงาจะออกไปทางสีม่วงแดง เมื่อระยะไกลออกไปเงาจะเป็นสีที่ค่อนข้างไปทางน้ำเงิน และเมื่อไกลจนเห็นระยะอื่นๆเงาจะกลายเป็นสีเขียว

นอกจากการใช้สีเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับรูปแบบเครื่องแต่งกายแล้ว การให้ความสำคัญของลักษณะรูปร่างของคนทุกคนมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกันเช่น บางคนก็สูงผอม อ้วนเตี้ย บางคนรูปร่างส่วนบนใหญ่ ส่วนล่างเล็ก บางคนตั้งแต่ส่วนสะโพกลงไปจะใหญ่มาก ฯลฯ แต่สำหรับคนที่มีรูปร่างสมส่วนนั้นสามารถสวมใส่เสื้อผ้าได้หลากหลายรูปแบบ แต่สำหรับคนที่มีรูปร่างไม่สมส่วนต้องมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่อำพรางสัดส่วนเพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดีในการสวมใส่เสื้อผ้า ดังนั้นการใช้เส้นในการลวงตาจึงเป็นเทคนิคหนึ่งที่นักออกแบบควรศึกษาเพื่อใช้ในการประยุกต์ผลงาน ได้แก่

การลวงตาโดยการใช้เส้นตั้ง (Vertical lines)การใช้เส้นตั้งที่แบ่งรูปทรงออก 3 ส่วน ให้ส่วนกลางกว้างกว่าส่วนริมจะดูเอวเล็กได้หรือเส้นตั้งคู่ที่อยู่ตรงกลางตัวตลอดจะดูสูงกว่าเส้นเกล็ดที่อยู่ช่วงกลางตัวระดับเอว จะดูเอวเล็กเส้นเกล็ดที่ยาวจากเอวถึงช่วงล่างจะดูเอวเล็กและ

ช่วงล่างยาวเส้นเกล็ดตั้งที่อยู่ครึ่งตัวบนจะช่วยให้เอวเล็กและสูง เส้นเกล็ดที่ยาวตลอดลำตัว จะดูทั้งเอวเล็กและตัวสูงกว่าการใช้เส้นในแนวตั้งที่ติดต่อกันไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีอะไรมาขัดขวาง จะให้ความรู้สึกต่อสายตาในด้านความสูงและแคบถ้าใช้กับการแต่งกายของผู้หญิงที่มีรูปร่างสูงก็จะดูสูงและผอมยิ่งขึ้นถ้าจะสวมใส่ก็ควรจะมีเข็มขัดหรือเส้นตามแนวขวางมาขัดบ้างเพื่อให้ไม่ดูสูงยาวจนเกินไปถ้าคนที่มีรูปร่างอ้วนเตี้ยใช้เส้นตามแนวตั้งมาตกแต่งในเสื้อผ้าจะดูดีกว่าใช้เส้นแนวขวางจะทำให้ดูไม่เตี้ยและไม่อ้วนเกินไป

การลวงตาโดยการใช้เส้นตามแนวนอน (Horizontal lines) การใช้เส้นในแนวนอนหรือตามขวางในเสื้อผ้าจะทำให้รูปร่างดูกว้างและสั้นลงเส้นที่เกิดจากการตกแต่งของ Yokes ผ่าคาดเอว แนวของกระเป๋าแนวของตะเข็บที่เป็นแถบคาดตามขวางการใช้แนวเส้นตามขวางจะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปร่างสูงได้สัดส่วนหรือเด็กวัยรุ่นก็ใช้ได้คนที่มีรูปร่างยาวหรือหน้ารูปไข่จะใช้เสื้อผ้าที่เป็นคอสี่เหลี่ยมได้ดีกว่าใส่เสื้อคอรูปตัว V

การลวงตาโดยการใช้เส้นตามแนวทแยง (Diagonal lines) เส้นทแยงที่ใช้ในเสื้อผ้าจะทำให้ส่วนต่าง ๆ ตรงส่วนนั้นดูมีความยาวมากขึ้นหรือใช้เพื่อการเน้นเส้นทแยงที่เป็นแนวเส้นของรูปคอ V จะใช้ได้ดีกับคนที่มีรูปหน้ากลมหรือเส้นทแยงจากไหล่ถึงเอวจะทำให้ดูเอวเล็กเส้นทแยงที่เป็นแนวตะเข็บต่อเสื้อเป็นเส้นตกแต่งจากเอวมารวมกันที่ตรงกลางหน้าท้องจะทำให้ดูตัวสูงขึ้นเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองข้างแล้วมาบรรจบกันที่เอวด้านหน้าแล้วแยกออกไปทางสะโพกจะทำให้เอวดูเล็กลงหรือเส้นทแยงจากไหล่ทั้งสองมาบรรจบที่เอวจะทำให้ดูตัวสูงขึ้น

นอกจากนี้แล้ว การใช้ เส้นกรอบนอก(Silhouettes) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการออกแบบเสื้อผ้า เพราะนอกจากจะเป็นตัวกำหนดโครงร่างภายนอกของเสื้อผ้าแล้ว เส้นกรอบนอกที่ดีมักจะทำให้เกิดความประทับใจเมื่อพบเห็นครั้งแรก เส้นกรอบนอกของเสื้อผ้าจะส่งผลสะท้อนถึงส่วนต่างๆของเสื้อผ้าและรูปร่างได้ สำหรับเสื้อผ้าของผู้ที่มีรสนิยมดี มักจะเน้นเส้นกรอบนอกมากกว่าการตกแต่งมาก ๆ ในการออกแบบเสื้อผ้า ถ้าเสื้อผ้าตัวใดมีเส้นกรอบนอกเด่นแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีเส้นภายในตัวเสื้อที่เด่นตามไปด้วย เส้นกรอบนอกที่ใช้ในอดีตถึงปัจจุบันมี 3 แบบ คือ ทรงตรง ทรงบาน และทรงหางกระรอก เส้นกรอบนอกแต่ละแบบมีผลต่อการออกแบบและการตกแต่ง เส้นกรอบนอกจะเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมอย่างช้าๆ จะเห็นได้ว่าก่อนปี ค.ศ. 1905 นิยมทรงกระบอก ต่อมาเปลี่ยนเป็นทรงบานแล้วจึงเปลี่ยนเป็นทรงตรง เป็นลักษณะการหมุนเวียนสลับกันไป เส้นกรอบนอกที่ใช้มีหลายรูปทรง สรุปได้ดังนี้

- Arrow line มีลักษณะเป็นรูปทรงลูกศร ออกแบบโดยนักออกแบบเสื้อผ้าชาวฝรั่งเศส คริสเตียน ดิออร์ ในฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน ค.ศ. 1956 ถ้ามองจากด้านข้างเรียนชื่ออีกอย่างว่า ทรงเอฟ (F)

- Ample line มีลักษณะเป็นรูปไข่

- 8 line มีลักษณะเป็นรูปทรง 8 ออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ โดัดแปลงมาจากชุดทหารหญิงในสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นรูปทรงที่เน้นรูปร่างของสตรีโดยเฉพาะบริเวณเอว

- X line มีลักษณะเป็นรูปทรงตัว x มีลักษณะไหล่กว้าง เอวคอดและด้านล่างขยายออก
- A line มีลักษณะปลายบานกว้างเหมือนรูปตัว A ออกแบบโดยคริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1955 สำหรับฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อน และจัดได้ว่ายังคงเป็นรูปทรงมาตรฐานมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากจะเรียกรูปทรงเอแล้วยังมีชื่อเรียกอื่นๆอีก เช่น ทรงเต็นท์ ทรงสามเหลี่ยม ทรงโคน (ถ้วยโคนที่ใส่ไอศกรีม) และทรงพีระมิด เป็นต้น
- Sheath line มีลักษณะรูปทรงผอมบาง ห่อร่างกายคล้ายฝักมิด
- Straight line มีลักษณะทรงเหมือนสี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัสเป็นรูปทรงตรงหรือทรงกล่อง
- Spindle line มีลักษณะรูปทรงเหมือนกระสวย เป็นผลงานชิ้นสุดท้ายของ คริสเตียน ดิออร์ นำเสนอในปี ค.ศ. 1957 สำหรับฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว มีรูปทรงเหมือนถังไม้หรือกระสวยทอผ้า
- Slim line มีลักษณะรูปทรงผอมบาง มีลักษณะแนบเนื้อรัดรูป
- Soft conscious line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัว ทรงหลวมกว่าทรง Slim line เล็กน้อย ทรงพอดีตัวนี้จะเน้นส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกายอย่างธรรมชาติ
- Tulip line มีลักษณะรูปทรงเหมือนดอกทิวลิป ออกแบบโดย คริสเตียน ดิออร์ ในปี ค.ศ. 1953 ฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว มีลักษณะเน้นช่วงไหล่เล็กน้อย เสื้อเสริมอก เอวเล็ก กระโปรงตรง
- Fit and flare line มีลักษณะรูปทรงส่วนบนพอดีตัว แต่ส่วนล่างตั้งแต่เอวลงมาจะบานออก
- Princess line มีลักษณะรูปทรงพอดีตัว และมีเส้นแนวต่อตะเข็บในแนวตั้ง เอวคอดและค่อยๆกว้างออกจากเอวจนถึงชายกระโปรง เป็นทรงที่เป็นที่โปรดปรานของพระราชธิดาของกษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 7 ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ของอังกฤษ
- Pencil line มีลักษณะรูปทรงแคบยาวคล้ายแท่งดินสอ บางครั้งเรียกว่า ทรงไอ(I)
- Mermaid line มีลักษณะรูปทรงกระชับลำตัวตลอดจนถึงหัวเข่าแล้วจึงค่อยบานออกเหมือนหางปลา ลักษณะคล้ายกับนางเงือก
- Y line มีลักษณะรูปทรงไหล่กว้างและค่อยๆ แคบลงไปจนถึงชายกระโปรงคล้ายกับรูปตัววาย (Y) (เสวาลักษณ์ คงคาฉุยฉาย, 2549)

สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานการออกแบบเสื้อผ้าที่มีความจำเป็นในการออกแบบ นักออกแบบควรคำนึงถึงเพื่อให้รูปแบบของเสื้อผ้ามีความเหมาะสมและมีรูปทรงที่สมบูรณ์ตามแนวคิดของการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่นักออกแบบพึงปฏิบัติหรือนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดภาพลักษณ์ของผลงานที่แตกต่างและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

การเลือกใช้ผ้าในงานออกแบบเครื่องแต่งกาย

นักออกแบบควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ผ้าให้เหมาะสมกับการออกแบบเครื่องแต่งกาย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในการออกแบบได้อย่างเหมาะสมนั้น นักออกแบบอาจอาศัยหลักสำคัญในการพิจารณาหลักในการเลือกใช้ผ้า 3 ประการ ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาตามความเหมาะสมของโอกาส การพิจารณาลายผ้า และการพิจารณาลักษณะพื้นผิวของผ้า

การพิจารณาความเหมาะสมของโอกาส ได้แก่ การพิจารณาความเหมาะสมจากสภาพแวดล้อม หรือ โอกาสของการใช้งาน เช่น การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูหนาว นักออกแบบควรเลือกผ้าที่มีเนื้อหนาที่ช่องอากาศผ่านทะลุได้ยาก เช่น ผ้าขนสัตว์ ผ้าทอไหมพรม ฯลฯ การออกแบบสำหรับเสื้อผ้าฤดูร้อน ควรเป็นผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติจากพืช เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าลินิน ที่มีความบางและมีช่องให้ลมผ่านได้ดีก็จะเหมาะสมกับการสวมใส่เพราะช่วยซับเหงื่อได้ดีกว่าผ้าที่เป็นใยสังเคราะห์ หรือหากต้องการออกแบบเสื้อผ้าที่ต้องการการใช้งานในชีวิตประจำวันก็ควรเลือกผ้าชนิดใดมีความทนทานต่อการใช้งานและมีเนื้อผ้าเป็นไปในทิศทางที่กล่าวข้างต้น ซึ่งปัจจุบันมีผ้าใยสังเคราะห์ผลิตขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้งานในแต่ละประเภทอยู่แล้ว นักออกแบบควรเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะรูปแบบเสื้อผ้าในโอกาสพิเศษจะต้องใช้ผ้าที่มีความมันเงา บางเบา เพื่อทำให้เกิดความสวยงามให้เหมาะสมกับสถานที่

การพิจารณาลายผ้า เป็นการเลือกลายผ้าเพื่อนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมและหากต้องการออกแบบเพื่อเป็นงานแฟชั่นแล้วมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้งานออกมาเป็นงานแฟชั่นชั้นสูง ซึ่งลักษณะของผ้าทั่วไปสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ผ้าพื้น เป็นผ้าที่ไม่มีลวดลายซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามประเภทของพื้นผิว และมีความหนาบางแตกต่างกัน นักออกแบบจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับลักษณะการใช้งานของเสื้อผ้าเสียก่อนแล้วจึงเลือกใช้ผ้าให้มีความเหมาะสม ซึ่งผ้าพื้นจะเป็นผ้าที่สามารถใช้ในการออกแบบได้ค่อนข้างง่ายเพราะไม่มีลวดลายเป็นตัวกำหนด ดังนั้นผ้าพื้นคงขึ้นอยู่กับความต้องการในการใช้สีของผู้ออกแบบว่าต้องการใช้สีใดและการกำหนดความหนาบางพร้อมกับพื้นผิวสัมผัสคงต้องขึ้นอยู่กับการใช้งานของผู้สวมใส่

2. ผ้าลาย เป็นผ้าที่เกิดจากการใช้เส้นประกอบขึ้นเป็นรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงนามธรรม ฯลฯ แบบต่าง ๆ เช่น วงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ นำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดความสวยงามในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งการออกแบบเสื้อผ้าต้องพิจารณาการต่อลายให้ตรงกับตะเข็บหรือรอยต่อ ที่สำคัญคือ การเลือกใช้ลายให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้สวมใส่และโอกาส

การพิจารณาลักษณะของพื้นผิว เป็นการพิจารณาในการเลือกใช้ผ้าโดยคำนึงถึงหลัก 2 ประการ ได้แก่ ความนุ่มและความกระด้าง และความหนาบางของผ้า ซึ่งทั่วไปแล้วการใช้งานขึ้นอยู่กับ

กับความเหมาะสมที่นักออกแบบต้องการในการสื่อให้เห็นถึงเส้นกรอบนอกที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและแนวคิดในการออกแบบ

จากข้อมูลข้างต้นการพิจารณาความเหมาะสมในการเลือกใช้ผ้ากับงานออกแบบเสื้อผ้าเป็นหลัก สำคัญพื้นฐานที่นักออกแบบควรปฏิบัติ ปัจจัยที่สำคัญคือการเริ่มต้นกับการทำความเข้าใจในวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นและนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ ซึ่งจะมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักออกแบบ ที่พยายามส่งเสริมให้ผลงานของตนเองมีความเหมาะสมกับผู้สวมใส่และโอกาสใช้งานประเภทใด สิ่งที่สำคัญคือการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการรวมทั้งบุคลิกภาพของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มแฟชั่น

ความหมายและความเข้าใจเกี่ยวกับแฟชั่น

แฟชั่นเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Fashion ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานให้ ความหมายของคำนี้ว่า "สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง"เป็นการยอมรับจนเกิด เป็นคำนิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่น หลายคนมีมุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย เพราะหาก กล่าวถึงคำว่าแฟชั่นในกระแสปัจจุบันนั้นแฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสความนิยมมากเป็น อันดับแรก อาจเป็นเพราะการยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหามากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจาก กลุ่มผู้บริโภคสามารถจับจ่ายได้ไม่ยากนักเพราะราคาไม่แพงจนเกินไป อีกทั้งกำลังซื้อของกลุ่มวัยรุ่นที่ ต้องการมีพื้นที่ของตัวเองอยู่บนกระแสของคำว่า “แฟชั่น” ดังนั้นแฟชั่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระแส ความนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบหรือภาษาใน ช่วงหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกระแส

ความสนใจแฟชั่นของวัยรุ่นก่อตัวขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นหันมา สนใจแฟชั่นส่วนหนึ่งเพราะต้องการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านการมีความสนใจร่วมกันในเรื่อง เดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนและพูดคุยทำให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มได้ รูปแบบทางวัฒนธรรมที่มี อยู่วัยรุ่นสามารถเลือกเข้าร่วมได้ ประกอบกับเงื่อนไขเฉพาะสถานการณ์ในช่วงเวลา รวมถึงโครงสร้าง ของตำแหน่งทางสังคมของวัยรุ่น ณ เวลานั้น ๆ

ปัจจุบันมีการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าพบว่า สินค้าในกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศของ วัยรุ่นไทยเกาะกระแสแฟชั่น และไม่ยึดติดในแบรนด์สินค้าอีกต่อไปขอเพียงมีฟังก์ชันการใช้งานที่ตรงกับ ความต้องการก็พร้อมจะตัดสินใจซื้อได้ทันทีและในกลุ่มของนักเรียนนักศึกษาถือเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูง กลุ่มหนึ่งของประเทศโดยสังเกตได้จากงานแสดงสินค้าไอทีที่จัดขึ้นตลอดทั้งปี จะพบว่า มีผู้ซื้อรายใหญ่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มคนทำงาน (ปฐม อินทโรดม. www.tlcthai.com)

ทั้งนี้พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของวัยรุ่นไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตพอสมควรโดยจะเน้นความสะดวก ความชอบ และเป็นการบริโภคตามกระแส อิงแฟชั่นเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นผู้มีกระแส ในขณะที่เดียวกันก็ลดพฤติกรรมการยึดติดในแบรนด์สินค้าดังนั้นหากผ้าไทยมีการปรับปรุงรูปแบบและภาพลักษณ์ให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของกลุ่มวัยรุ่น อาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่มีกำลังซื้อสูงสุดในกลุ่มผู้บริโภค และสามารถเพิ่มฐานผู้บริโภคผ้าไทยให้สูงขึ้น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วุฒิภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม จึงนับว่าเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดของช่วงชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้นซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันเองและบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยการดูแลเอาใจใส่และการให้ความรู้จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวและมีการพัฒนาแนวคิดที่เหมาะสม หากมีการกระตุ้นให้มีความรักและหวงแหนค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตภายใต้ชุมชน สังคมของประเทศได้อย่างเหมาะสม บรรเทาปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นและเป็นทั้งแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่นๆ เป็นไปด้วยดี จะเห็นได้ว่าวัยรุ่น ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน เพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน มีความต้องการรวมทั้งความชอบ และมีปัญหาเดียวกัน วัยรุ่นจึงเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อน และต้องการได้การยอมรับจากกลุ่ม สิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นเลือกคือความนิยมตามกระแสแฟชั่นเพื่อให้ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของกระแส และบุคคลรอบข้างให้การยอมรับ

ดังนั้นการให้ความสำคัญของแฟชั่นในฐานะวัฒนธรรมบริโภคเกิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติจากการผลิตที่แพร่หลายขึ้นของการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ทุนนิยม ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมบริโภคยังถูกเสริมด้วยความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสังคมปัจจุบัน ที่ประสิทธิผลในการผลิตเป็นการเสริมสร้างความยุ่งเหยิงของการใช้สินค้าเพื่อแสดงสถานภาพ รวมทั้งการมองข้างเส้นแยงของศิลปะชั้นสูงกับศิลปะเพื่อมวลชนที่นักคิดบางคนให้ความเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมแบบหลังสมัยใหม่ หรือเรียกกว่า Postmodernism วัฒนธรรมบริโภคนิยม ถูกสร้างความหมายให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ผ่านการใช้ สื่อ ภายใต้ค่านิยมอันเป็นกติการ่วม ทำให้ผู้บริโภคตระหนักรู้ถึงการที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ ในขณะที่เดียวกันภายใต้แนวคิดดังกล่าว ปัจเจกชนก็สามารถปรุงแต่งความหมายหรือ อัตลักษณ์ เฉพาะของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ผ่านความหมายต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตสินค้าจัดเตรียมไว้

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มแฟชั่น

แนวโน้มแฟชั่น

แนวโน้มแฟชั่น หมายถึง แฟชั่นล่าสุด ที่กำลังเป็นที่นิยมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่าแฟชั่นแต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่ แนวโน้มแฟชั่นมีการกำหนดล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในต่อไป ซึ่งการกำหนดแนวโน้มแฟชั่นนั้นจะถูกกำหนดจากแนวโน้มที่เป็นกระแสโลก โดยจะถูกกำหนดทั้งรูปแบบแนวคิดและวัสดุ เพื่อเป็นแนวทางให้กับนักออกแบบเลือกใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการผลิตต่อไป

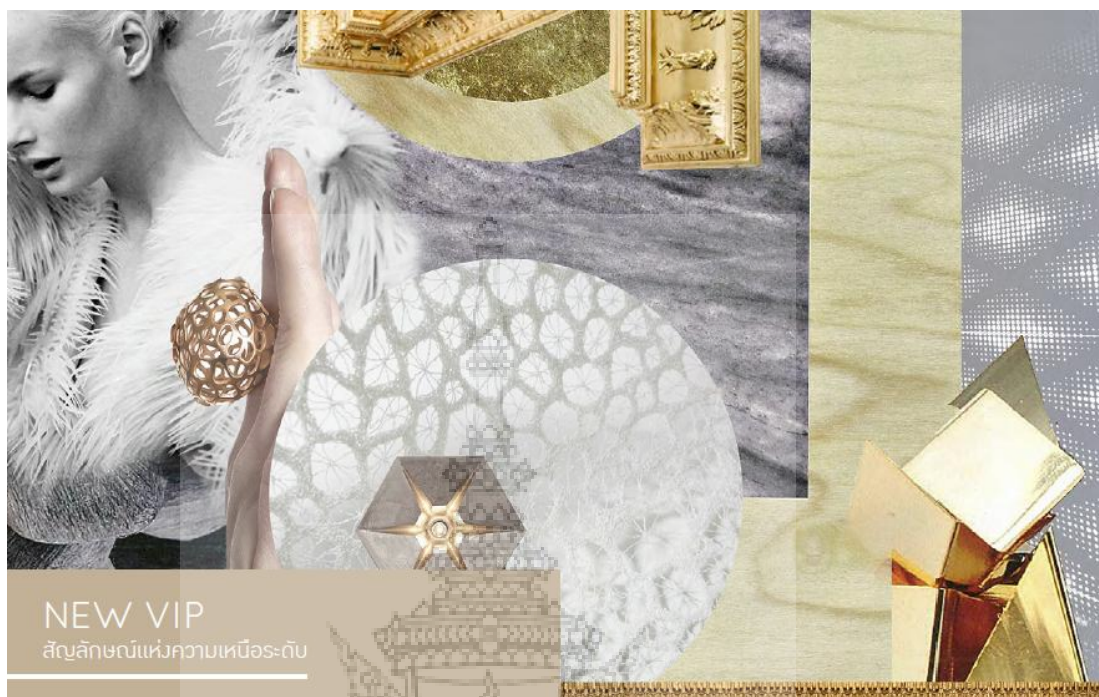
แนวโน้มปี 2014 เกิดขึ้นจากมุมมองของกระแสโลกที่ว่าด้วยเศรษฐกิจเป็นหลัก ที่ว่าด้วยเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาและยุโรปยังอยู่ในภาวะทรงตัว เกิดปรากฏการณ์อาหรับสปริงในโลกมุสลิมไปจนถึงการประท้วงของกลุ่มสตรีเพื่อลอบอคติและความไม่เท่าเทียมทางเพศ แต่ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจของบางประเทศที่กำลังพัฒนาได้เริ่มผลิบาน ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลาง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริการบริโภคจากการเก็บออมมาสู่การใช้เงินเพื่อสร้างความสุขให้กับตัวเองมากกว่าแต่ก่อน เทคโนโลยีสารสนเทศยังเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตและการทำงานของเรา เมื่อคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจและเสรีภาพมากกว่าการผูกมัดหรือรายได้ และผู้คนเลือกเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ ความล้ำหน้าของเทคโนโลยีผนวกกับภาวะยุคหลังน้ำมันจะทำให้เราเริ่มปรับโครงสร้างของเมืองให้ “ฉลาด” มากขึ้น เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและบริการที่ดีขึ้น ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การจัดการพลังงาน ความมั่นคงด้านอาหาร และการสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับคนเมือง

ภาพที่ 2 e-book เเจาะเทรนด์โลก โดย TCDC

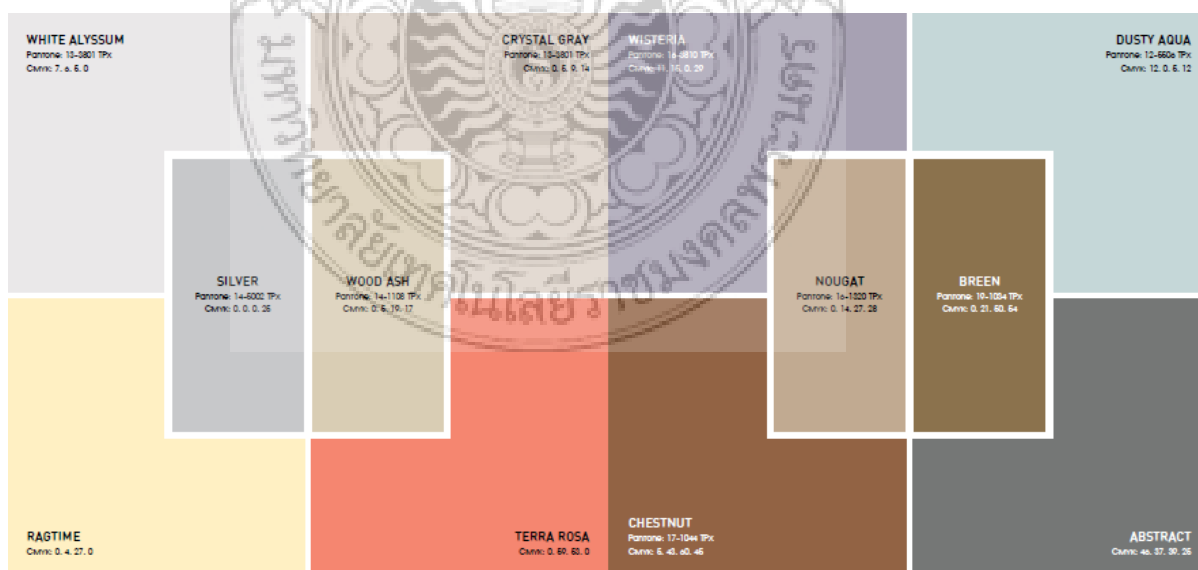
จากข้อมูลข้างต้นเป็นสภาวะการณ์ของโลกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางสังคม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดในการสร้างสรรค์สำหรับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มแฟชั่น เพื่อตอบสนองแนวคิดและความเชื่อ รวมถึงรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีการผสมผสาน โดย TCDC ได้สรุปแนวโน้มหลักซึ่งถูกกล่าวถึงมากที่สุดจากสำนักเทรนด์ระดับโลก ได้แก่ Carlin, Mix Trends, Nelly Rodi, Pantone View และนำมาถักนกรองเพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้ที่สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถสรุปแนวโน้มแฟชั่น ปี 2014 ได้ 4 เทรนด์หลัก ดังนี้

1. สัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ New Vip

ภาพที่ 3 แสดงภาพลักษณ์แนวคิดสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ

อาร์มณ์ และ โทนสี

ภาพที่ 4 แสดงอาร์มณ์และโทนสีสัญลักษณ์แห่งความเหนือระดับ

อารมณ์ และ โทนมสี จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักได้แก่

เรื่องราวและภาพลักษณ์ที่น่าจดจำ

- หายากและทักษะดั้งเดิม
- สร้างมูลค่าจากความเรียบง่าย

สถาภาพขั้นสูง

- เวชศาสตร์ความงาม
- เซอร์วิญญา
- ประสบการณ์สุดขีด
- เข้าถึงได้ยาก

2. การจัดระเบียบยุคใหม่ Reprogramming Era

ภาพที่ 5 แสดงภาพลักษณ์การจัดระเบียบยุคใหม่

แนวคิดจากการที่ 23 ปีหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดเมื่อปี 1991 ขั้วอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลกอย่างรัสเซียและอเมริกาเปลี่ยนจากความระแวงมาเป็นพันธมิตรเศรษฐกิจของประเทศเดียวจึงไม่ใช่อำนาจต่อรองที่เพียงพออีกต่อไป ทรัพยากรที่ลดลงเรื่อย ๆ นำมาซึ่งข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนระหว่างประเทศ กระทั่งความแตกต่างด้านความคิดและความเชื่อสร้างขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่คิดต่าง ปัญหาที่ทับซ้อนในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเรื่อย ๆ ทักษะคติ ความเชื่อ ความศรัทธาถูกสั่นคลอนและปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การยอมรับกติกาก่อนหรือความเป็นไปใหม่ ๆ ของสังคม

อารมณ์ และ โทนสี

ภาพที่ 6 แสดงอารมณ์และโทนสี

อารมณ์ และ โทนสี จะแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักได้แก่

การปกป้องระดับสูง

การตอบโต้แบบสุดโต่ง

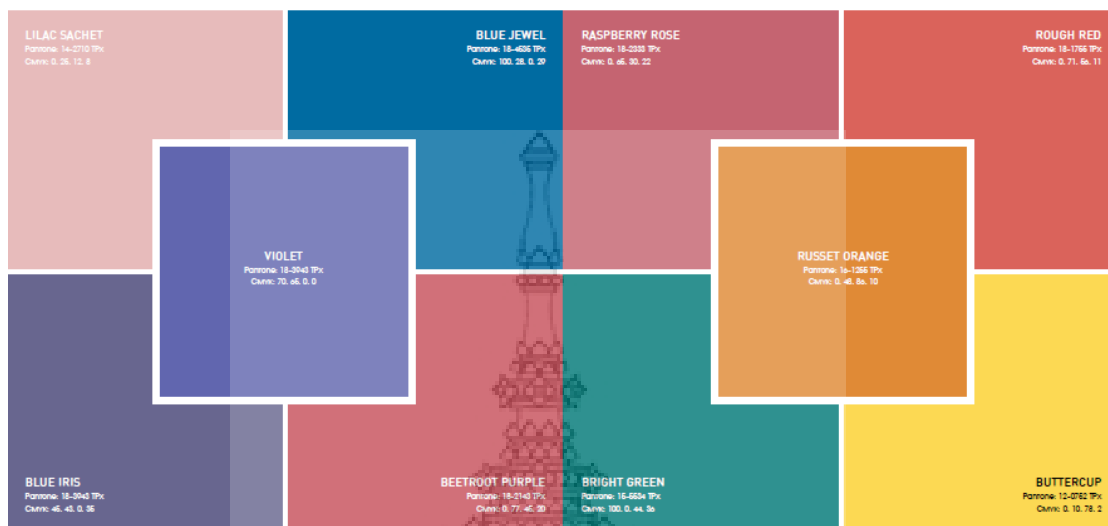
3. เล่น Play

ภาพที่ 7 แสดงภาพลักษณะเล่น

แนวคิดจากในปี 2014 คนรุ่น Generation Y หรือกลุ่มประชากรที่เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1979 – 1995 ซึ่งมีอายุ 19 – 35 ปี จะเริ่มทยอยเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยบางส่วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า ในช่วง 10 ปีแรก ของการเริ่มทำงานจะเป็นช่วงที่พวกเขากำลังเลื่อนขั้นเข้าสู่ระดับหัวหน้ากลุ่มหรือหัวหน้าแผนกภายในองค์กร ถือเป็นกลุ่มคนทำงานกลุ่มใหม่ที่เข้าร่วมกับกลุ่ม Generation X และกลุ่ม Baby Boom บางส่วนที่ยังเหลืออยู่ในระดับอาวุโสขององค์กร

อารมณ์ และ โทนสี

ภาพที่ 8 แสดงอารมณ์และโทนสี

อารมณ์ และ โทนสี จะแบ่งเป็น 3 หัวข้อหลักได้แก่

เทคโนโลยีดั้งเวทมนตร์

การระดมความฝัน

ความขบขันและคึกคะนอง

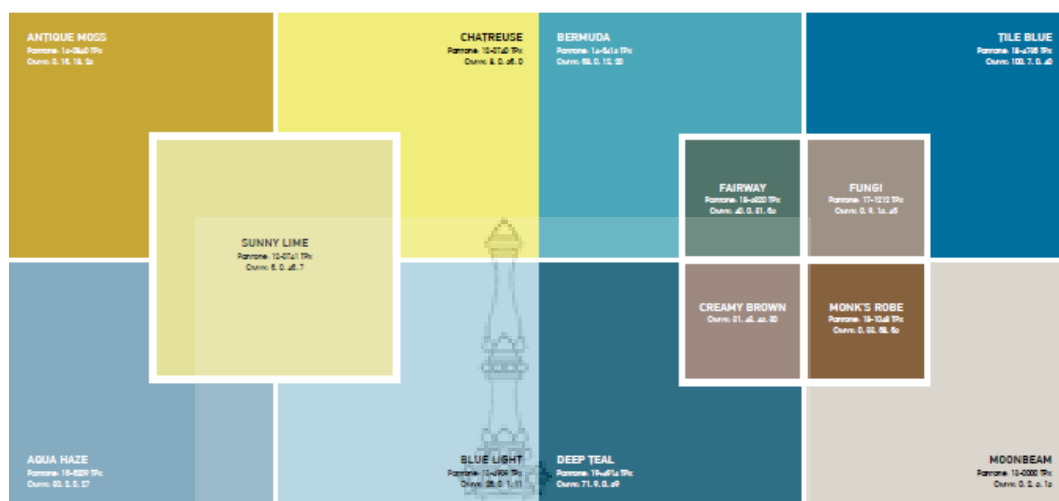
4. เมืองฉลาด Smart City

ภาพที่ 9 แสดงภาพลักษณ์เมืองฉลาด

แนวคิดจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี คือปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อวางแผนเมืองในอนาคต องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) คาดการณ์ว่าประชากรในโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 6 พันล้านคนในปัจจุบันเป็น 8.3 ล้านคนในปี 2030 หรือในอัตราเฉลี่ย 1.1 % ต่อปี และการสำรวจขององค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ตั้งแต่ช่วงปี 2010 เป็นต้นมา ประชากรครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเขตเมือง และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 6 ใน 10 คน ในปี 2030 โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา สถิติเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเมืองกลายเป็นศูนย์รวมการใช้ชีวิตของคนส่วนใหญ่ การวางแผนอย่างรอบด้านในการจัดโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่

อารมณ์ และ โทนสี

ภาพที่ 10 แสดงอารมณ์และโทนสี

อารมณ์ และ โทนสี จะแบ่งเป็น 3 หัวข้อหลักได้แก่

ระบบการเดินทางสีเขียว

- ทิศทางยานพาหนะรุ่นใหม่
- รูปแบบการบริการการเดินทาง
- การโยกย้ายถิ่นฐานอย่างอิสระ
- การปฏิรูประบบอาหารในเมือง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดระเบียบยุคใหม่ Reprogramming Era เป็นแนวคิดหลักของแนวโน้มแฟชั่น นำแนวคิดของความแตกต่างด้านความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ ความศรัทธาถูกสั่นคลอนและปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การยอมรับกติกาหรือความเป็นไปใหม่ ๆ ของสังคม โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นทฤษฎีในการพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าจากไทยวนที่นำรูปแบบดั้งเดิมมาพัฒนาเป็นรูปแบบลวดลายใหม่ ให้มีความเหมาะสมกับการใช้งานผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสินค้าแฟชั่นและนำสีสันทันในกลุ่มของแนวคิด การจัดระเบียบยุคใหม่ เข้าไปผสมผสานก็จะทำให้เกิดความแปลกใหม่และความน่าสนใจ เพื่อมุ่งกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มช่วงอายุ 25 -35 ปี สวมใส่ และเป็นการกระตุ้นการนำภูมิปัญญาการทอผ้าจากไทยวนมาพัฒนารูปแบบเพื่อการต่อยอดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. (2547) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง กรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยการผลิตด้านรูปแบบ ระยะเวลาในการทอและต้นทุนวัตถุดิบ และการตลาดด้านปริมาณการขาย รายได้จากการขาย และกำไรจากการขาย เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมือง จังหวัดราชบุรี ในกลุ่มผ้าจากไทยวน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ช่างทอผ้าพื้นเมือง ตำบลคูบัว ตำบลดอนแร่ ตำบลรางบัว จำนวน 406 คน และประธานศูนย์หัตถกรรมผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรีและเจ้าของร้านผ้าทอพื้นเมืองในจังหวัดราชบุรี จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มุ่งศึกษาประเด็นดังนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยการผลิต การวิเคราะห์ปัจจัยการตลาด การวิเคราะห์ผลลัพธ์จากการผลิต การวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางการตลาด การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการการช่วยเหลือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตด้านรูปแบบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยทั่วไป โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

การทอผ้าจากไทยวน เน้นการส่งเสริมลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยวนที่มีความละเอียดอ่อนช้อย นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ รวมถึงวัตถุดิบที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในด้านของสีสันทัน ซึ่งในการกำหนดราคาจะขึ้นอยู่กับกำหนดราคาจากลวดลายความง่ายในการทอ ซึ่งผู้ทอจำกัดราคาเองตามราคาจากต้นทุนของเส้นด้ายโดยไม่คิดเรื่องของค่าแรงในการทอ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นร้านค้าที่จำหน่ายผ้าทอพื้นเมืองในละแวกตำบลที่มีการทอผ้า ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดส่วนใหญ่จะทำการเผยแพร่กันโดยการบอกต่อ ๆ กันและตามศูนย์หัตถกรรมต่าง ๆ จะมีวิธีการส่งเสริมการตลาดที่แตกต่างกัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการทอผ้าจากไทยวน เป็นการทอผ้าที่ยังคงอัตลักษณ์ของลวดลายไทยวนดั้งเดิมไว้ และผสมผสานการพัฒนารูปแบบให้มีความร่วมสมัยไปกับวัสดุที่นำมาใช้ในการทอผ้า แต่ยังคงขาดเทคนิคและแนวคิดในการส่งเสริมการตลาดรวมถึงเทคนิคในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการแปรรูป อันเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าที่หลากหลายในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการนำเสนอแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของสุภาพสตรีโดยใช้ผ้าจากไทยวนจังหวัดราชบุรี เพื่อการส่งเสริมอาชีพพร้อมกับการพัฒนาอาชีพให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554) ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบเครื่องนุ่งห่มเพื่อการศึกษาพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองกรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษา

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าจากไทยยวนจังหวัดราชบุรีเพื่อวิเคราะห์รูปแบบของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตจากผ้าไทยพื้นเมือง และเพื่อการพัฒนา รูปแบบเครื่องนุ่งห่มจากผ้าจากไทยยวน จังหวัดราชบุรี โดยมุ่งประเด็นของการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองและส่งเสริมแนวคิดในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าจากไทยยวน จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาพบว่าผ้าจากไทยยวน ราชบุรีมีการพัฒนารูปแบบของลวดลายผ้าตามวิถีความต้องการของผู้บริโภคโดยมีแนวคิดในการทอผ้าแบบดั้งเดิมร่วมกับผลิตเพื่อตอบสนองต่อระบบการตลาดที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาชุมชนการทอผ้าจากไทยยวนในการศึกษาจึงนำผ้าในกลุ่มของชิ้นนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย เนื่องจากผ้าในกลุ่มนี้มีลักษณะลวดลายกระจายตัวเต็มผืนเพราะมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการออกแบบเสื้อผ้ามากที่สุดเนื่องจากลวดลายมีขนาดเล็กและมีการใช้สีสันทึบหลากหลาย นำมาออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับกลุ่มวัยทำงานโดยอายุระหว่าง 25 –40 ปี โดยการนำผลมาวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการเลือกใช้เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอพื้นเมืองผ้ามาใช้ร่วมกับการออกแบบเสื้อผ้าจำนวน 6 ชุด มุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และใช้ผ้าที่มีราคาเหมาะสมกับการนำมาแปรรูปเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสำรวจผลการศึกษาพบว่าผ้าทอจากไทยยวน ราชบุรี ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเสื้อผ้าเพื่อจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมุ่งไปสู่รูปแบบการผลิตเพื่อตอบสนองกลับกลุ่มคนที่อยู่ในช่วงทำงานพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าที่ยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยยวนแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปกว่าเดิมแต่อยู่ในรากฐานของภูมิปัญญาทำให้เกิดการพัฒนาเพื่อตอบสนองกับกลุ่มคนในปัจจุบันให้มีความทันสมัยมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้น ผ้าจากไทยยวน จังหวัดราชบุรี มีการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าจากรุ่นสู่รุ่น และได้มีการพัฒนารูปแบบลวดลายเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค แต่รูปแบบลวดลายอาจยังไม่เหมาะสมกับการนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสินค้าแฟชั่น เนื่องจากลวดลายและสีสันทึบอาจไม่มีความเหมาะสมกับการนำมาใช้งาน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาลวดลายและสีสันทึบให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และมีการนำสีสันทึบที่อ้างอิงแนวโน้มแฟชั่น เพื่อให้ผ้าจากไทยยวนที่มีการพัฒนาลวดลายสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าในกลุ่มแฟชั่น

จรัสพิมพ์ วังเย็น และคณะ. (2556) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมแนวคิดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จาก

ผ้าขาวม้าในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่น และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้าสู่ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยมีจุดมุ่งหมายสามประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนประเด็นที่ 2 การต่อยอดองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มชุมชน และสร้างมาตรฐานให้กับสินค้ารวมถึงการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในการบริโภคประเด็นที่ 3 ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ และสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพและอาชีพอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่าภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้าของกลุ่มชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เป็นภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น จากการผลิตเพื่อใช้สอยภายในครัวเรือน จึงมีรูปแบบลวดลายและการใช้สีตามวัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น เมื่อนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคในการตัดต่อผ้าและการประยุกต์การจัดวางลวดลายของผ้าขาวม้า เพื่อให้มีรูปแบบและลวดลายที่น่าสนใจและเหมาะกับแนวโน้มแฟชั่น ซึ่งกลุ่มชุมชนได้รับความรู้และสามารถนำภูมิปัญญาการทอผ้าขาวม้ามาผสมผสานแนวคิดการออกแบบแฟชั่น สร้างสรรค์เป็นรูปแบบเสื้อผ้าในกลุ่มชุดทำงานสุภาพสตรี เพื่อการสร้างอาชีพเดิมและส่งเสริมอาชีพใหม่ให้กับกลุ่มคนในชุมชน

ณัฐกฤต ดิฐวิรุฬห์. (2550) ทำการศึกษา ผ้าจาก : จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้า โดยศึกษาข้อมูลจากกลุ่มทอผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อสืบค้นเจตจำนงที่อยู่เบื้องหลังระบบความหมายและกระบวนการสร้างความหมายทางวัฒนธรรมซึ่งใช้แลกเปลี่ยนกันในวิถีการดำรงอยู่ของชาวไทยวน ภายใต้วิถีการผลิตเพื่อยังชีพในสังคมประเพณีผ่านกระบวนการทอผ้าและผืนผ้าจากในวิถีชีวิตชาวไทยวน และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชาวไทยวนเมื่อผ้าจากถูกทอเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าอันเป็นผลมาจากระบบการพัฒนาสู่ความทันสมัยของอุดมการณ์รัฐ พบว่า การฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชนภายใต้เจตจำนงแห่งรับในการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัยทำให้ผ้าจากซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อการค้า ทำให้วิถีการดำรงอยู่ในสังคมประเพณีที่เป็นการผลิตเพื่อยังชีพ กระบวนการทอผ้าจากและผืนผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ระบบคุณค่าทางภูมิปัญญาและความเชื่อทางศาสนา ภายใต้ระบบความคิดหรือโลกทัศน์ของผู้ทอ แต่เมื่อผ้าจากถูกผลิตเพื่อการค้าในสังคมทันสมัย ผ้าจากถูกสร้างให้มีความหมายที่แสดงถึงภาพลักษณ์ รสนิยม ฐานะตำแหน่งทางสังคม และรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้ใช้ผ้า วิถีการทอผ้าจากจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยเป็นการผสมผสานความต้องการของผู้บริโภคในระบบตลาดกับศิลปะที่เป็นตัวตนของผู้ทอ

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการทอผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งมีระบบคิดที่แตกต่างไปจากเดิม อันเป็นการมุ่งสู่การผลิตเพื่อการค้าควบคู่ไปกับการดำรงซึ่งอัตลักษณ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวไทยวนแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงระบบทุนนิยมที่เข้ามาแทรกกับชุมชน ซึ่งยอมเป็นไปตามวิถีชีวิตที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทแวดล้อม แต่หากการเปลี่ยนแปลงนั้นยังคงอยู่ซึ่งวิถีชีวิตและประเพณีก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ภาครัฐต้องให้การส่งเสริมเพื่อคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาอันเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนแนวทางหนึ่งคือ การศึกษาแนวทางในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อการสร้างอาชีพควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาร่วมกับการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแนวคิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ รวมถึงการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยมีการศึกษาข้อมูลแบบผสมผสานงานวิจัยเชิงสถิติและวิจัยเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษากลุ่มประชากร เพื่อศึกษาข้อมูลความพร้อมสำหรับการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ โดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) และการศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้า จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ
2. สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 35 คน
2. สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 200 คน

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสำรวจตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสำรวจ โดยแบ่งเป็น 2 ชุด ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ
- ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ โดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ
- ตอนที่ 2 ความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อ
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้ายทอมือ

โดยกำหนดระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ และทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีระดับมากที่สุด	5	คะแนน
มีระดับมาก	4	คะแนน
มีระดับปานกลาง	3	คะแนน
มีระดับน้อย	2	คะแนน
มีระดับน้อยมาก	1	คะแนน

เพื่อให้สอดคล้องกับระดับการประเมินที่มีอยู่ 5 ระดับ ผู้วิจัยจึงใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยการแบ่งเกณฑ์เปรียบเทียบจะแบ่งตรงกึ่งกลางของอันตรภาคชั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2542 : 110) ซึ่งคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 เพื่อให้ได้ลักษณะเกณฑ์เป็นการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตรหาค่าช่วงกว้างของแต่ละชั้นได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทยทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอ โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

- คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับน้อยมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้ 3 แบบ คือ แบบศึกษาเอกสารและงานวิจัยแบบไม่เป็นทางการ และแบบเป็นทางการ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ เพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การศึกษาข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนาพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ และแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบเสื้อผ้าสุภาพสตรีจากผ้าฝ้ายทอมือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ และการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ โดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) เพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจทัศนคติและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ และทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้า โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

บทที่ 4

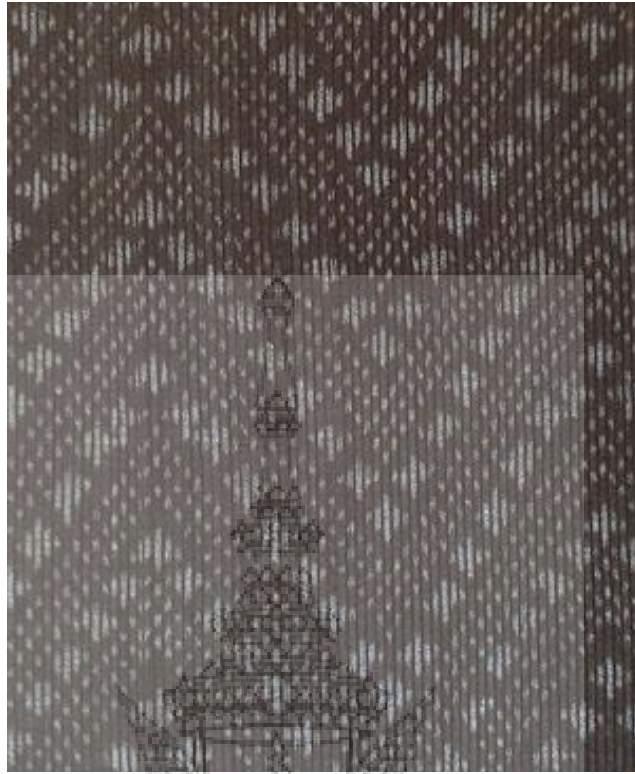
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาร่วมกับการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแนวคิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ และการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนารูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ มาใช้ในการออกแบบ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือกลุ่มสตรีสหกรณ์หนองบัวแดง

กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง เป็นกลุ่มที่ตระหนักในสำคัญของการทอผ้า จึงได้รวมตัวกันขึ้น เมื่อมีการพัฒนาและขยายกำลังการผลิตเพิ่มมากขึ้น จึงได้ตั้งเป็นกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง เมื่อปี 2542 โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ลักษณะเด่นของผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง คือ การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและถ่ายทอดวิธีการและลวดลายการทอแบบโบราณอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นลงบนผืนผ้าฝ้าย ซึ่งย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่น สีครามจากต้นคราม สีเหลืองจากแก่นขนุน สีดำจากมะเกลือ สีแดงหรือสีชมพูจากครั่ง และสีส้มจากเมล็ดคำแสด เป็นต้น ในบรรดาวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการย้อมสีธรรมชาติ โคลนเป็นวัตถุดิบที่นำมาย้อมเป็นสีเทาเข้มหรือสีโคลนและได้รับความนิยม จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือการใช้วัสดุรวมทั้งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นในทุกขั้นตอนการผลิตแล้วและการอนุรักษ์รักษาวัตถุดิบเหล่านี้ด้วยการปลูกทดแทนตามป่าธรรมชาติ ทั่วไร่ปลายน่า เพิ่มมากขึ้น เป็นกิจกรรมหนึ่งของกลุ่มคือการเพาะกล้าไม้แจ็ก จำหน่ายสมาชิกและผู้มาเยี่ยมชมกลุ่มฯ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติของ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ประกอบด้วย ผ้าฝ้าย ผ้าไหมทอมือย้อมสีธรรมชาติ ผ้ามัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ ผ้าชิ้นอีสานโบราณย้อมโคลน กางเกงเล ผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่และผลิตภัณฑ์เครื่องใช้อื่น ๆ

ภาพที่ 11 ผ้าฝ้ายมัดหมี่ย้อนสีธรรมชาติ

ภาพที่ 12 ผ้าไหมมัดหมี่ย้อนสีธรรมชาติ

จากข้อมูลข้างต้นกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการผลิตผ้าฝ้ายทอมือที่สำคัญ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสืบทอดภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติด้วยวิธีการดั้งเดิม และการต่อยอดสู่การผลิตวัตถุดิบที่เป็นธรรมชาติและหาได้ตามท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญในการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ

ภาพที่ 13 ตัวอย่างเส้นใยที่ผ่านกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ

ภาพที่ 14 การย้อมสีเส้นใยจากครั่ง

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้ศึกษาจึงนำจุดเด่นด้านกระบวนการผลิตเส้นใยของกลุ่มสตรี สหกรณ์บ้านหนองบัวแดง มาประยุกต์กับแนวคิดการออกแบบลวดลายเพื่อให้รูปแบบผ้าฝ้ายทอมือมีความหลากหลายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ มุ่งการใช้กรรมวิธีและวัสดุในการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่ม โดยนำเส้นใยที่ผ่านการย้อมมะเกลือมาผสมผสานกับเส้นใยฝ้ายที่ไม่ผ่านการย้อมสี เพื่อให้มีค่าน้ำหนักของสีเข้มอ่อนที่แตกต่างกัน และเป็นการลดขั้นตอนกระบวนการย้อมสีลงบางส่วน อีกทั้งยังนำเส้นด้ายที่มีขนาดแตกต่างกันมาใช้ในการทอซึ่งทำให้ผ้าฝ้ายทอมือมีพื้นผิวที่แตกต่างออกไปจากเดิม ทำให้ผ้ามีความสวยงามและสามารถนำไปใช้งานในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย

ภาพที่ 15 การทอตัวอย่างลวดลายผ้า

ภาพที่ 16 ตัวอย่างผ้าฝ้ายทอมือที่ใช้ลักษณะของเส้นด้ายต่างขนาดกัน

ภาพที่ 17 ตัวอย่างลวดลายผ้า

ภาพที่ 18 รูปแบบผ้าทอใช้ในการตกแต่ง

ภาพที่ 19 ผ้าฝ้ายทอมือที่ใช้ในการตัดเย็บ

**การสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิด
การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ**

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 200 คน โดยการสำรวจความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า ก่อนทำการออกแบบรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้ายทอมือ และทำการสำรวจความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้ายทอมือ เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้าว่าตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ ความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าฝ้ายทอมือ ผลการศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1.	อายุ		
	25-35 ปี	94	47.0
	36-45 ปี	41	20.5
	46-55 ปี	38	19.0
	56 ปีขึ้นไป	27	13.5
	รวม	200	100.0
2.	สถานภาพ		
	โสด	108	54.0
	สมรส	89	44.5
	หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	3	1.5
	รวม	200	100.0
3.	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	17	8.5
	ปริญญาตรี	124	62.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	59	29.5
	รวม	200	100.0

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ (ต่อ)

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
4.	อาชีพ		
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	82	41.0
	พนักงานเอกชน	74	37.0
	อาชีพส่วนตัว	41	20.5
	อื่น ๆ	3	1.5
	รวม	200	100.0
5.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	5	2.5
	10,001 บาท – 20,000 บาท	148	74.0
	20,001 บาท – 30,000 บาท	38	19.0
	30,001 บาท – 40,000 บาท	9	4.5
	รวม	200	100.0

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

ด้านอายุ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็น ผู้ที่มีอายุ 25-35 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 รองลงมาอายุต่ำกว่า 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.5 ผู้ที่มีอายุ 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.0 และผู้ที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็น โสด จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมา ได้แก่ คิดเป็นร้อยละ 44.5 และ หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็นปริญญาตรี จำนวน 124 คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมา ได้แก่ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.5 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมา ได้แก่ พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 37.0 อาชีพส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.5

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็น 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา ได้แก่ 20,001 บาท – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.0 30,001 บาท – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.5 และ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า

ความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า	Mean	S.D.	ความคิดเห็น
1. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน	4.19	0.83	มากที่สุด
2. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส	4.13	0.75	มาก
3. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยทำงาน	3.93	0.96	มาก
4. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบ	4.00	0.85	มาก
5. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ	4.17	0.63	มาก
6. มีสีสันทที่หลากหลายและมีความกลมกลืน	4.47	0.54	มาก
7. มีความประณีตในการตัดเย็บ	4.53	0.50	มากที่สุด
8. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ	4.73	0.50	มากที่สุด
9. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ	4.40	0.44	มาก
10. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.15	0.71	มาก
เฉลี่ย	4.27	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้า สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน มีความเห็นว่ารูปแบบเสื้อผ้าควรมีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา ได้แก่ มีความประณีตในการตัดเย็บ ค่าเฉลี่ย 4.53 มีสีสันทที่หลากหลายและมีความกลมกลืน ค่าเฉลี่ย 4.47 สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ ค่าเฉลี่ย 4.40 มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน ค่าเฉลี่ย 4.19 มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.17 ง่ายต่อการดูแลรักษา ค่าเฉลี่ย 4.15 มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส ค่าเฉลี่ย 4.13 มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมา

ประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ค่าเฉลี่ย 4.00 และมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน ค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบถึงความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาม้า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยผู้ศึกษาได้นำข้อมูลข้างต้นไปใช้ในการประกอบข้อมูลเพื่อใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าจำนวน 10 ชุด ร่วมกับการออกแบบโดยนำแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์ เศรษฐกิจร่วมกับแนวคิดการออกแบบเสื้อผ้า โดยให้ความสำคัญกับวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ มีความปราณีตในการตัดเย็บ รวมถึงรูปแบบเสื้อผ้าที่มีสีสันทึกลับ สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ มีความทันสมัยและมีเทคนิคการตัดเย็บที่น่าสนใจ ดูแลร้งง่ายสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส และมีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและมีรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน

การพัฒนารูปแบบเสื้อผ้า

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้าจากผ้า ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ร่วมกับการออกแบบโดยนำแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์ เศรษฐกิจร่วมกับแนวคิดการออกแบบเสื้อผ้า เป็นการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าที่มุ่งผสมผสานผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติร่วมกับการตกแต่งลวดลายผ้าที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความหลากหลายและน่าสนใจ เน้นการนำผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติที่มีความน่าสนใจด้วยเทคนิคการย้อมสีเส้นด้ายแล้วนำมาทอผ้า โดยลักษณะของเส้นด้ายที่ใช้จะเป็นเส้นด้ายฝ้ายที่ทำการเข็นมือเพื่อให้ผ้าทอมือพื้นผิวที่น่าสนใจ ผสมกับการย้อมสีโดยใช้สีธรรมชาติได้แก่ สีครามจากต้นคราม สีเหลืองจากแก่นขนุน สีดำจากมะเกลือ สีแดงหรือสีชมพูจากครั่ง และสีส้มจากเมล็ดคั่วแสด เพื่อให้ได้ผืนผ้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าสำหรับสุภาพสตรี

รูปแบบการตัดเย็บมีการนำเทคนิคการตัดต่อเข้ามาใช้เพื่อให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความน่าสนใจ ที่สำคัญคือการเน้นการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรูปแบบเสื้อผ้าที่สามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส และการปรับรูปแบบเสื้อผ้าเพื่อทำให้เกิดการหลากหลายในการสวมใส่ รวมถึงการ Mix and Match เพื่อทำให้เกิดการใช้งานเสื้อผ้าที่คุ้มค่า โดยสรุปแนวคิดในการออกแบบได้ดังนี้

1. การนำผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติมาใช้ในการออกแบบ โดยการนำผ้าทอที่เป็นผ้าพื้นผสมผสานกับผ้าทอที่ทำการออกแบบลวดลายเพื่อใช้ในการตกแต่ง ทำให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความน่าสนใจและมีความหลากหลาย

2. การนำวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นวัสดุหลักในการทอผ้า รวมถึงการนำ
สีย้อมที่ได้จากธรรมชาติ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปเห็นถึงความสำคัญและแนวทางในการนำวัสดุ
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้า

ภาพที่ 20 ลักษณะการตัดต่อผ้า

ภาพที่ 21 ลักษณะการวางลาย

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 1

ภาพที่ 22 ผลงานการออกแบบชุดที่ 1

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดแขนท่อนสั้น คอเป็นคอปกลักษณะแบบคอเสื้อโปโลตาก แต่งปกด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลายแตกต่างจากผ้าหลักที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า เน้นรูปแบบเรียบง่ายเพื่อแสดงลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 2

ภาพที่ 23 ผลงานการออกแบบชุดที่ 2

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดแซกตัวปλόอย คอตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลายแตกต่างผ้าหลักที่ใช้ในการตัดเย็บ คอมีลักษณะคอวีผ่าลึกลงมาในระดับเอวและตัดต่อผ้าที่ขอบตลอดแนวคอ เน้นรูปแบบเรียบง่ายเพื่อแสดงลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 3

ภาพที่ 24 ผลงานการออกแบบชุดที่ 3

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดแซกตัวปล่อยลักษณะแบบเสื้อเชิ้ตแขนสั้น มีการตกแต่งผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลายที่ปักและด้านซ้ายของลำตัวขึ้นหน้าตลอดแนวสาบของกระดุม เน้นรูปแบบเรียบง่ายเพื่อแสดงลวดลายของผ้า

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 4

ภาพที่ 25 ผลงานการออกแบบชุดที่ 4

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดที่มีลักษณะของเสื้อเป็นเสื้อเชิ้ตแขนสั้นตกแต่งปกในลักษณะของปกสองชั้นด้วยผ้าฝ้ายทอมือ ลักษณะของกางเกงเป็นกางเกงขาสั้นตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่ขอบขาเพื่อให้เสื้อฝ้ายมีรายละเอียด เพื่อให้ผ้ามีความโดดเด่น

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 5

ภาพที่ 26 ผลงานการออกแบบชุดที่ 5

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดที่มีลักษณะของเสื้อท่อนบนเป็นเสื้อขอกลมแขนสั้นมีการตกแต่งชายเสื้อด้วยผ้าฝ้ายทอมือเพื่อเป็นรายละเอียดและสร้างจุดเด่นให้กับเสื้อ ตัวกระโปรงเป็นกระโปรงทรงสอบที่มีการป้ายผ้าทับให้ทับซ้อนกันด้านหน้าของกระโปรง และชายกระโปรงสร้างให้เกิดรูปทรงตัววีตามแนวกระโปรงที่ป้ายระหว่างชั้นซ้ายและชั้นขวา รูปแบบเป็นแบบที่เรียบง่ายเน้นการโชว์ลักษณะของผ้าฝ้ายทอมือย้อนมสืธรรมชาติ

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 6

ภาพที่ 27 ผลงานการออกแบบชุดที่ 6

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดที่มีลักษณะของเสื้อเป็นเสื้อคอกลมแขนสั้น ตรงกลางของคอเสื้อออกแบบให้มีการผ่าตั้งแต่คอถึงช่วงเอว เพื่อให้สามารถปรับรูปแบบของเสื้อให้สามารถพัดในลักษณะเสื้อคอวีได้ ชายเสื้อมัดตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือเน้นการสร้างจุดเด่นให้กับเสื้อ กางเกงเป็นกางเกงขาสั้น กระเป๋ออกแบบให้ด้านในของกระเป๋าตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่ลวดลายเพื่อสร้างรายละเอียดให้กับกางเกง

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 7

ภาพที่ 28 ผลงานการออกแบบชุดที่ 7

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดที่มีลักษณะของเสื้อท่อนบนรูปแบบของเสื้อสูทคอปกตัว
ปล่อยไม่มีกระดุม โดยออกแบบให้เป็นเสื้อแขนกุดที่มีลักษณะเป็นเสื้อคลุม กางเกงเป็นกางเกงขา
สั้น กระเป๋าด้านในของกระเป๋าดอกตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่ลวดลายเพื่อสร้างรายละเอียด
ให้กับกางเกง

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 8

ภาพที่ 29 ผลงานการออกแบบชุดที่ 8

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดที่มีลักษณะของเสื้อท่อนบนรูปแบบของเสื้อสูทคอปก โดยออกแบบให้เป็นเสื้อแขนกุดที่มีลักษณะเป็นเสื้อคลุมมีกระดุม 1 เม็ด เพื่อให้รูปแบบเสื้อมีความเรียบร้อย กางเกงเป็นกางเกงขายาวทรงขาเดรป กระเป๋าดอกแบบให้ด้านในของกระเป๋าดอกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่ลวดลายเพื่อสร้างรายละเอียดให้กับกางเกง

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 9

ภาพที่ 30 ผลงานการออกแบบชุดที่ 9

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดแซกตัวปล่อย คอเสื้อเป็นคอกลมจีบรูด แขนกุด ตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลายในลักษณะของกระเป๋าทองสองข้างของชุด เน้นรูปแบบเรียบง่ายเพื่อแสดงลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ

การออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ชุดที่ 10

ภาพที่ 31 ผลงานการออกแบบ

การออกแบบเป็นรูปแบบของชุดแขกตัวปล่อย คอเสื้อมีลักษณะเป็นคอวีมีการตกแต่งด้วยการแบ่งคอเสื้อเป็นสองระดับเพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจและลักษณะคล้ายเสื้อที่มีปก แขนกุดและตกแต่งด้วยผ้าฝ้ายทอมือที่มีลวดลาย เน้นรูปแบบเรียบง่ายเพื่อแสดงลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือย้อนมสืธรรมเนียมชาติ

จากการออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ ภาพรวมของการออกแบบมุ่งเน้นการออกแบบชุดลำลองของกลุ่มสุภาพสตรี ช่วงอายุ 25 – 35 ปี โดยการนำเทคนิคการตัดต่อผ้ามาใช้ในการออกแบบเพื่อทำให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความน่าสนใจ และเน้น การนำวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นวัสดุหลักในการทอผ้า รวมถึงการนำสีย้อมที่ได้จากธรรมชาติเพื่อให้รูปแบบเสื้อผ้ามีความน่าสนใจและมีรูปแบบที่ทันสมัยตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการออกแบบทั้ง 10 ชุด มีการนำลักษณะของลวดลายผ้าฝ้ายทอมือที่มีการพัฒนาลวดลายมาประยุกต์ใช้ เน้นการจัดวางและใช้เทคนิคการตัดต่อผสมผสานกับผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ สร้างสรรค์เป็นรูปแบบเสื้อผ้าลำลองที่มีความเรียบง่ายและสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาส อีกทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยการ Mix and Match ซึ่งสามารถเป็นทางเลือกในการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ และยังเป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน รวมถึงการต่อยอดสู่การผลิตเสื้อผ้าในกลุ่มเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ภาพที่ 32 แสดงภาพรวมผลงาน

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า	Mean	S.D.	ความคิดเห็น
1. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน	3.78	0.73	มาก
2. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส	4.32	0.82	มาก
3. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยทำงาน	3.53	0.64	มาก
4. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบ	3.58	0.75	มาก
5. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ	4.32	0.56	มาก
6. มีสีสันทที่หลากหลายและมีความกลมกลืน	4.54	0.59	มากที่สุด
7. มีความประณีตในการตัดเย็บ	4.63	0.65	มากที่สุด
8. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ	4.45	0.78	มาก
9. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ	4.67	0.48	มากที่สุด
10. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.20	0.75	มาก
เฉลี่ย	4.20	0.67	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้าสามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน พบว่า สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ ค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา ได้แก่ มีความประณีตในการตัดเย็บ ค่าเฉลี่ย 4.63 มีสีสันทที่หลากหลายและมีความกลมกลืน ค่าเฉลี่ย 4.54 มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย 4.45 มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.32 มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส ค่าเฉลี่ย 4.32 ง่ายต่อการดูแลรักษา ค่าเฉลี่ย 4.20 มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน ค่าเฉลี่ย 3.78 มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ค่าเฉลี่ย 3.58 และมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน ค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ

จากการสำรวจความแสดงความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบเสื้อผ้าในระดับที่มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 และมีความเห็นว่าเสื้อผ้าที่ทำการออกแบบสวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ มีความประณีตในการตัดเย็บ ด้านสีสันทมีความกลมกลืน วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพอีกทั้งมีการใช้เทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจสามารถใช้

งานได้หลายโอกาส ง่ายต่อการดูแลรักษา มีความเหมาะสมกับการใช้งาน มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน ซึ่งสามารถสวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน

การถ่ายทอดเทคโนโลยี

จากการฝึกอบรมกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ผู้เข้าร่วมในการฝึกอบรมส่วนใหญ่จะมีอายุประมาณ 28 - 75 ปี และมีการประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่จะได้จากการเกษตรและมีรายได้เสริมจากการทอผ้า และการผลิตสินค้าอื่น ๆ การสำรวจข้อมูลกลุ่มชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาอาชีพเพื่อการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและมีความพร้อมในด้านศักยภาพและการเรียนรู้

ด้านความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก และได้รับแนวทางในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า โดยนำแนวความคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจร่วมกับแนวความคิดออกแบบกลุ่มชุดลำลองสุภาพสตรี ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับแนวคิดและเทคนิคการสร้างสรรครูปแบบเครื่องแต่งกาย และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างอาชีพเดิมและส่งเสริมอาชีพใหม่ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่นำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design และการออกแบบลวดลายผ้าฝ้ายทอมือแนวคิด Eco Design

ภาพที่ 33 การฝึกอบรมระยะที่ 1

ภาพที่ 34 การฝึกอบรมระยะที่ 1

ภาพที่ 35 การฝีกอบรมระยะที่ 1

การฝีกอบรมระยะที่ 1 เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design และการออกแบบลวดลายผ้าฝ้ายทอมือแนวคิด Eco Design โดยการฝีกอบรมมุ่งเน้นการเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ร่วมกับแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์ เพื่อการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าแฟชั่นและการส่งเสริมแนวคิดการ เน้นการประยุกต์แนวคิดในการออกแบบและสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าที่สามารถประสานแนวคิดการออกแบบลวดลายผ้าให้มีความหลากหลาย อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าและความงามของภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติกับการประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเสื้อผ้า

ภาพที่ 36 การฝีกอบรมระยะที่ 1

ผู้เข้ารับการฝีกอบรมจะได้รับความรู้ในด้านการออกแบบลวดลายผ้า การเลือกใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการลักษณะของผ้าที่เหมาะสมกับงานออกแบบเสื้อผ้า ซึ่งข้อมูลจากการฝีกอบรมจะเป็นสิ่งนำไปประกอบกับการประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อผ้า

ระยะที่ 2 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์กลุ่มเสื้อผ้าแนวคิด
Eco Design

ภาพที่ 37 การฝึกอบรมระยะที่ 2

ภาพที่ 38 การฝึกอบรมระยะที่ 2

การฝึกอบรมระยะที่ 2 เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์กลุ่มเสื้อผ้าแนวคิด Eco Design โดยการต่อยอดแนวคิดในการนำต้นแบบผ้าฝ้ายทอมือมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ ซึ่งผู้ฝึกอบรมจะมีการเรียนรู้ตั้งแต่การออกแบบ การตัดเย็บและการตกแต่งเสื้อผ้า เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า

ด้านรูปแบบของเสื้อผ้าสำหรับการอบรมนั้นจะเน้นการเรียนรู้ในการออกแบบที่ผสมผสานในคิดการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ และการออกแบบให้เสื้อผ้ามีรูปแบบที่สามารถสวมใส่ได้สองรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าในการจัดจำหน่ายต่อไป

ภาพที่ 39 การฝึกอบรมระยะที่ 2

ภาพที่ 40 การฝีกอบรมระยะที่ 2

จากการฝีกอบรมผู้เข้ารับการฝีกอบรมสามารถตัดเย็บเสื้อผ้า และเรียนรู้เทคนิคการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ ซึ่งสามารถสร้างสรรค์รูปแบบเสื้อผ้าที่มีการตกแต่งที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบ และเป็นการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการออกแบบเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือ ย้อมสีธรรมชาติเพื่อการจัดจำหน่ายต่อไป

ภาพที่ 41 การฝีกอบรมระยะที่ 2

จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปความพึงพอใจที่มีต่อการฝีกอบรม ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1.	อายุ		
	21-30 ปี	3	8.6
	31-40 ปี	7	20.0
	41-50 ปี	18	51.4
	51 ปีขึ้นไป	7	20.0
	รวม	35	100.0
2.	สถานภาพสมรส		
	โสด	4	11.4
	สมรส	28	80.0
	หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	3	8.60
	รวม	35	100.0
3.	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	30	85.7
	ปริญญาตรี	5	14.3
	สูงกว่าปริญญาตรี	-	0.0
	รวม	35	100.0
4.	อาชีพ		
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	-	-
	พนักงานเอกชน	-	-
	อาชีพส่วนตัว	31	88.6
	อื่น ๆ	4	11.4
	รวม	35	100.0
5.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	31	88.6
	10,001 บาท – 20,000 บาท	4	11.4
	20,001 บาท – 30,000 บาท	-	0.0
	30,001 บาท – 40,000 บาท	-	0.0
	รวม	35	100.0

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

ด้านอายุ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน เป็นผู้ที่มียุ 41 - 50 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.0 และ อายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน สถานภาพสมรส 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาโสด คิดเป็นร้อยละ 11.4 และหม้าย / หย่า / แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 8.60 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน แบ่งเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 คิดเป็นร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน แบ่งเป็น อาชีพส่วนตัว จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 11.4 ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน แบ่งเป็น รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 รายได้ 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม

ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม	Mean	S.D.	ความคิดเห็น
1. ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม	4.32	0.64	มาก
2. มีการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์	4.12	0.63	มาก
3. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม	4.65	0.76	มากที่สุด
4. สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์	4.14	0.54	มาก
5. สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิตสินค้ารูปแบบอื่น	4.67	0.73	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.42	0.27	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน มีความเห็นว่า สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิตสินค้ารูปแบบอื่น ค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.65 ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย 4.32 สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.14 และมีการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ

จากการฝึกอบรมทั้ง 2 ระยะเวลา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ	Mean	S.D.	ความคิดเห็น
1. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน	4.43	0.83	มาก
2. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส	3.76	0.72	มาก
3. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน	3.62	0.57	มาก
4. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ	3.68	0.87	มาก
5. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ	4.12	0.84	มาก
6. มีสีสันที่หลากหลายและมีความกลมกลืน	4.24	0.73	มาก
7. มีความประณีตในการตัดเย็บ	4.53	0.66	มากที่สุด
8. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ	4.35	0.86	มาก
9. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ	4.57	0.79	มากที่สุด
10. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.27	0.89	มาก
เฉลี่ย	4.15	0.77	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน มีความเห็นว่า สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ ค่าเฉลี่ย 4.57 รองลงมา ได้แก่ มีความประณีตในการตัดเย็บ ค่าเฉลี่ย 4.53 มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน ค่าเฉลี่ย 4.43 มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย 4.35 ง่ายต่อการดูแลรักษา ค่าเฉลี่ย 4.27 มีสีสันทที่หลากหลายและมีความกลมกลืน ค่าเฉลี่ย 4.24 มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ย 4.12 มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส ค่าเฉลี่ย 3.76 มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ค่าเฉลี่ย 3.68 และมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน ค่าเฉลี่ย 3.62 ตามลำดับ

สรุปผลการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ ทั้งสองระยะนั้นกลุ่มชุมชนสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ ได้รับความรู้และความเข้าใจในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของเสื้อผ้าสำเร็จรูป และยังสามารถนำองค์ความรู้ที่รับจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ เพื่อให้รูปแบบผลงานตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคและกระแสนวัตกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 42 การฝึกอบรม

นอกจากนี้กลุ่มชุมชนยังได้รับแนวคิดในการพัฒนาลวดลายผ้าฝ้ายทอมือเพื่อใช้ในการออกแบบเสื้อผ้า เพื่อให้รูปแบบผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติมีความสวยงามและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการออกแบบเสื้อผ้า สิ่งสำคัญในการเรียนรู้และการต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การออกแบบแนวคิดเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจนั้น กลุ่มชุมชนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเงินทุนหรือแนวคิดในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันกลุ่มชุมชนมีศักยภาพในการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติแต่จำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมแนวคิดด้านการออกแบบเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจ เพื่อเป็นการเปิดตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศในฐานะสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งหากภาครัฐให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยการสนับสนุนการรวมกลุ่มในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นโอกาสในการเปิดตลาดสู่สินค้าเชิงนิเวศน์เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาร่วมกับการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อแนวคิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างอาชีพ และการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนารูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ สามารถสรุปและอภิปรายผลดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design)
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนางรองจังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ศึกษาพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลหนองบัวแดง อำเภอนางรองจังหวัดชัยภูมิ
2. พัฒนาองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบ Eco Design
3. ออกแบบตลาดเสื้อผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design
4. ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่นำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนางรองจังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษากลุ่มประชากร เพื่อศึกษาข้อมูลความพร้อมสำหรับการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือ โดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco Design) และการศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าจากผ้าขาวม้า จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ
2. สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 35 คน
2. สุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานช่วงอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 200 คน

สรุปผล

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ และเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือโดยนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา 4 ประเด็นที่ ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การศึกษาพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ ประเด็นที่ 2 พัฒนาการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design ประเด็นที่ 3 การออกแบบตลาดผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 10 ชุด ประเด็นที่ 4 ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือที่นำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design สู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าฝ้ายทอมือของกลุ่มชุมชนตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการพัฒนาพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าฝ้ายทอมือและการผลิตภัณฑารูปแบบ Eco Design เพื่อการสร้างอาชีพ และแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจในการพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชุมชนที่ทอผ้าฝ้ายทอมือตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มชุมชน ที่มีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือและการผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 25 คน และกลุ่มสุภาพสตรีที่อยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 25 ปี - 35 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 100 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design จำนวน 10 ชุด

จากการศึกษาข้อมูลการพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ข้อมูลเชิงสถิติ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง มีศักยภาพในการผลิตผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ และมีความพร้อมในการปรับแนวคิดในการผลิตเพื่อเข้าสู่การออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ โดยการประยุกต์กับแนวคิดการออกแบบลวดลายเพื่อให้รูปแบบผ้าฝ้ายทอมือมีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า จากการสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำให้ทราบได้ถึงความต้องการและความพึงพอใจในการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือบนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

การสำรวจความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 200 คน พบว่า มีความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้าอยู่ในระดับที่มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 และมีความเห็นว่าเสื้อผ้าที่ทำการออกแบบสวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ มีความประณีตในการตัดเย็บ ด้านสีสันทันมีความกลมกลืน วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพอีกทั้งมีการใช้เทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจสามารถใช้งานได้หลายโอกาส ง่ายต่อการดูแลรักษามีความเหมาะสมกับการใช้งาน มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบและมีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน ซึ่งสามารถสวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ แสดงรูปผลงานการออกแบบเสื้อผ้า

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 35 คน มีความพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 มีความเห็นว่า สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิตสินค้ารูปแบบอื่น อีกทั้งยังมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี และมีการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ส่วนความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้านั้น พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมีความเห็นว่ารูปแบบเสื้อผ้าสามารถสวมใส่ได้จริงและเหมาะสมกับสภาพอากาศ อีกทั้งยังเห็นความสำคัญของความประณีตในการตัดเย็บที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานในโอกาสต่าง ๆ และสามารถพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงานได้

กลุ่มชุมชนทอผ้าฝ้ายทอมือมีการพัฒนารูปแบบและลวดลายจากการนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้ารับการพัฒนารูปแบบการทอผ้าจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน บูรณาการร่วมกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากท้องถิ่น ซึ่งจุดแข็งของกลุ่มชุมชนได้แก่การทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ที่สามารถต่อยอดแนวคิดสู่การพัฒนาการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้าจากแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design เพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าฝ้ายทอมือและยังสามารถต่อยอดไปสู่การผลิตสินค้าในกลุ่มเสื้อผ้าแฟชั่น

ภาพที่ การฝึกอบรม

อภิปรายผล

การพัฒนาผ้าฝ้ายทอมือ บนพื้นฐานแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาแนวคิดการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคม ซึ่งปัจจุบันผู้บริโภคทั่วโลกหันมาสนใจผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือ Eco Design เป็นเพราะความคิดและพฤติกรรมของผู้บริโภคได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่สำคัญในการนำแนวคิดของความต้องการในด้านผลิตภัณฑ์ Eco Design เข้ามาเป็นแนวคิดในการบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาผ้าทอพื้นบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน เนื่องจากผ้าทอพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่มาจาก การพึ่งพาธรรมชาติและบอกเล่าเรื่องราว รวมถึงกรรมวิธีในการผลิตที่มุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น สร้างสรรค์ลวดลายที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถพัฒนาแนวคิดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบ Eco Design เพื่อการต่อยอดสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันด้านการส่งออก จากการข้อกำหนดต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรการหนึ่งที่หลายประเทศนำมาใช้ในการนำเข้าสินค้า

โดยเฉพาะในกลุ่มประเภทสิ่งทอ หากกลุ่มชุมชนสามารถเตรียมพร้อมในมาตรการนี้ได้จะทำให้เพิ่มโอกาสในการแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น

2. เพื่อปรับปรุงให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงขึ้น เป็นในลักษณะของการปรับปรุงให้สินค้าเป็นสินค้าประเภทอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งกระแสในเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังเป็นที่นิยมเป็นการทำให้สินค้ามีคุณภาพสูงขึ้นในด้านของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเพิ่มการแข่งขันในตลาด

3. เป็นการประหยัดต้นทุน สินค้าในกลุ่มนี้จะถูกมองว่าเป็นการเพิ่มต้นทุนในเรื่องการทดสอบการขอการรับรอง แต่หากพิจารณาในเรื่องของการผลิตแล้ว จะพบว่าในการผลิตสินค้าในกลุ่มนี้นั้นมีการลดต้นทุนลงไปเนื่องจากการเลือกใช้วัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและใช้ในปริมาณที่เหมาะสม อีกทั้งการนำวัสดุธรรมชาติที่หาได้ตามท้องถิ่นยังเป็นการลดต้นทุนการจัดหาซื้อวัสดุที่ต่างท้องถิ่น และยังเป็นการนำวัสดุที่หาได้ตามท้องถิ่นมาใช้เพื่อสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ของสินค้าภายในชุมชน

4. เป็นการลดการสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากกระแสของการรณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก ในปัจจุบันการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดการสร้างมลพิษเพิ่มในสิ่งแวดล้อม ผ้าทอพื้นบ้านเองสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากวัตถุดิบและกรรมวิธีในการผลิตเป็นวัสดุที่เป็นธรรมชาติอันเป็นจุดเด่นของงานหัตถกรรมการทอผ้าพื้นบ้านของไทย

ดังนั้นวิธีการทอผ้าพื้นบ้านย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน สู่การผลิตเป็นสินค้าเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคม ภายนอก หากกลุ่มชุมชนได้รับการสนับสนุนในการต่อยอดภูมิปัญญาสู่การผลิตเพื่อการค้าและเท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคม ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้กลุ่มชุมชนได้มีโอกาสในการสืบทอดและสืบสานภูมิปัญญาไปพร้อมกับการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างโอกาสในการให้กับชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถต่อยอดองค์ความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรส่งเสริมและกระตุ้นให้กลุ่มชุมชนผู้ผลิตผ้าทอพื้นบ้านหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตผ้าทอพื้นบ้านที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการส่งออกสินค้า

2. ควรมีการส่งเสริมความรู้ด้านการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจให้กับกลุ่มชุมชนผู้ทอผ้าพื้นบ้านที่สนใจ เพื่อประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จินตนา จารุเสมา และ สมศักดิ์ เปรียบพร้อม. (2550). การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและจัดทำแผนธุรกิจของกลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากฝ้าย จังหวัดชัยภูมิ. วารสารเศรษฐกิจการเกษตร, 53 (609) ,9-15
- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). แนวคิดหลังสมัยใหม่ :การย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา. วารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 13,ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม - ธันวาคม) : 20-23.
- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองกรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- จารุพรพรรณ ทรัพย์ปรุง. (2543). การออกแบบเครื่องแต่งกาย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จิตรพี ขวาลาวันย์. (2555). การออกแบบเครื่องแต่งกายสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. (2547). กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมืองกรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดราชบุรี. ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐกฤต ดิฐวิรุฬห์. (2550). ผ้าจาก : จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้า.ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรกานต์ โพธิ์แก้ว. (2555). วัฒนธรรมสร้างสรรค์ มนต์เสน่ห์แห่งผืนผ้าลายตาราง นามว่า “ผ้าขาวม้าสารพัดนึก”. เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/467482>. สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2556.
- ธัชฤทธิ์ ปนารักษ์. (2556). วัฒนธรรมผ้าขาวม้า. เข้าถึงได้จาก <http://www.ayutthaya.go.th/Loincloth/1.pdf> สืบค้นวันที่ 8 กันยายน 2556.
- พวงผกา คุโรวาท. (2535). คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- นิติ กสิโกศล. (2541). การพัฒนาอุตสาหกรรมไหมไทยในภาคอีสาน :รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2444-2455).กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประไพ ทองเชิญ. (2548). นี้อือ..ผ้าทอพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2554). **ผ้าขาม้า**. เข้าถึงได้จาก <http://www.lib.ru.ac.th/journal/loincloth.html>. สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2556.

มูลนิธิรัชกาลที่ 9. (2552). **ลักษณะไทย มองเมืองไทยและคนไทยผ่านวัฒนธรรม**. เข้าถึงได้จาก http://www.laksanathai.com/book4/LargeImages/126_03.jpg สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2556

ไม่ปรากฏผู้เขียน. (2554). **ผ้าทอบ้านไร่ไผ่งาม**. เข้าถึงได้จาก <http://www.patornamrae.com/?p=1253>. สืบค้นวันที่ 27 มิถุนายน 2556.

ยศ สันตสมบัติ. (2540). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2530). **ผ้าไทย : พัฒนาการทางอุตสาหกรรมและสังคม**. กรุงเทพฯ : บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2531). **ผ้าไทย**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

วนิดา ขำเขียว. (2543). **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์.

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2556). **เจาะเทรนด์ 2014 : แฟชั่น วัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ และการใช้ชีวิต**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2545). **ผ้าไทย : สายใยแห่งภูมิปัญญาสู่คุณค่าเศรษฐกิจไทย**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

สายใจไฟฟ้า. (2556). **ผ้าขาม้า ผ้าธรรมดาที่ไม่ธรรมดา**. เข้าถึงได้จาก http://www.saijaifaifa.com/peaguide_detail.php?gid=2&id=12. สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2556.

เสาวลักษณ์ คงคาอุยฉาย. (2549). **ศิลปะการตกแต่งเสื้อผ้า**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุริชัย หวันแก้ว. (2548). **ความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.

หนังสือพิมพ์ข่าวสด (online). (2555). **ผ้าขาม้า**. เข้าถึงได้จาก: https://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TURONWlzVXdNakUyTURjMU5RPT0=. สืบค้นวันที่ 27 มิถุนายน 2556.

อัจฉรา วงศ์พัฒนามงคล. (2547). การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการบริโภคในชุมชน. ปริญญาโท.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. http://bp3.blogger.com/_GAvUm5E4c0/RsfOCevdXki/AAAAAAAAA8/kmjMullTINI/s1600-h/7cover.jpg.

อันธิมา แสงชัย. สุนทรียศาสตร์ศาสตร์แห่งสุนทรียะ. นิตยสารโฟร์อาร์ต ปีที่ 1
ฉบับที่ 7 (กรกฎาคม 2547), หน้า 50-52.

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. (2523). ผ้าขาวม้า : เอกลักษณ์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานสารนิเทศ
กองบัญชาการทหารสูงสุด.

อันติกา. (2556). ผ้าขาวม้าร้อยสี. เข้าถึงได้จาก http://www.sentangedtee.com/news_detail.php?rich_id=188§ion=2&column_id=7. สืบค้นวันที่
27 มิถุนายน 2556.

Earl Martin. (2011). Knoll Textile, 1945-2010. Italy: Knoll Textiles.

Janet Prescott. (2013). Fashion textiles now. China: Vivays.

Jan Shenton. (2014). Woven textile design. China:

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ

คำชี้แจง แบบสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการและความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ ซึ่งผลการสำรวจครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการพัฒนารูปแบบเสื้อผ้าต่อไป

แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า
3. ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. เพศ

1.) ชาย

2.) หญิง

2. อายุ

1.) ต่ำกว่า 25 - 35 ปี

2.) 36 - 45 ปี

3.) 45-55 ปี

4.) 56 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพ

1.) โสด

2.) สมรส

3.) หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่

4. อาชีพ

1.) เจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.) พนักงานเอกชน

3.) อาชีพส่วนตัว

4.) อื่น ๆ

4. อาชีพ

1.) ต่ำกว่า 10,000 บาท

2.) 10,001 บาท – 20,000 บาท

3.) 20,001 บาท – 30,000 บาท

4.) 30,001 บาท – 40,000 บาท

5.) 40,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการที่มีต่อรูปแบบเสื้อผ้า

ประเด็นการวัดความต้องการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน 2. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส 3. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มวัยทำงาน 4. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ 5. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ 6. มีสีสันที่หลากหลายและมีความกลมกลืน 7. มีความประณีตในการตัดเย็บ 8. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ 9. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ 10. ง่ายต่อการดูแลรักษา 					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า

ประเด็นการวัดความต้องการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน 2. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส 3. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและ กลุ่มวัยทำงาน 4. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบ 5. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ 6. มีสีสันทันหลายหลากและมีความกลมกลืน 7. มีความประณีตในการตัดเย็บ 8. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ 9. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ 10. ง่ายต่อการดูแลรักษา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม 😊

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง
ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง แบบสอบถามความพึงพอใจการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจในการถ่ายทอดเทคโนโลยี และความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าฝ้ายทอมือโดยใช้ในคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจ ซึ่งผลการสำรวจครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการพัฒนาในรูปแบบเสื้อผ้าต่อไป

แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แสดงความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม
3. ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมขอความที่ตรง

กับความเป็นจริง)

1. เพศ

1.) ชาย

2.) หญิง

2. อายุ

1.) ต่ำกว่า 25 - 35 ปี

2.) 36 - 45 ปี

3.) 45-55 ปี

4.) 56 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพ

1.) โสด

2.) สมรส

3.) หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่

4. อาชีพ

- 1.) เจ้าหน้าที่ของรัฐ
 3.) อาชีพส่วนตัว

- 2.) พนักงานเอกชน
 4.) อื่น ๆ

5. รายได้

- 1.) ต่ำกว่า 10,000 บาท
 3.) 20,001 บาท – 30,000 บาท
 5.) 40,001 บาท ขึ้นไป

- 2.) 10,001 บาท – 20,000 บาท
 4.) 30,001 บาท – 40,000 บาท

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม

ประเด็นการวัดความต้องการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. มีได้รับความรู้จากการฝึกอบรม					
2. มีการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์					
3. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม					
4. สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์					
5. สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิตสินค้ารูปแบบอื่น					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในรูปแบบเสื้อผ้า

ประเด็นการวัดความต้องการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. มีรูปแบบที่ทันสมัยเหมาะกับการใช้งาน					
5. มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส					
6. มีการพัฒนารูปแบบให้เหมาะกับกลุ่มวัยรุ่นและ กลุ่มวัยทำงาน					
7. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบ					
8. มีเทคนิคในการตัดเย็บที่น่าสนใจ					
9. มีสีสันทันสมัยและมีความกลมกลืน					
10. มีความประณีตในการตัดเย็บ					
11. มีวัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บที่มีคุณภาพ					
12. สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพอากาศ					
13. ง่ายต่อการดูแลรักษา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

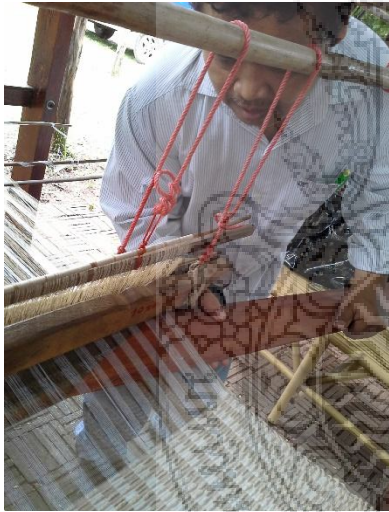
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม 😊

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมระยะที่ 1

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมระยะที่ 1

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมระยะที่ 2

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมระยะที่ 2

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวจรัสพิมพ์ วังเย็น
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss JaratpimWangyen
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3700600062072
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์ 02-6299153 – 7 ต่อ 3008 โทรสาร 02-6299153 – 7 ต่อ 3008 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) jaratpim_oui@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ศศ.บ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม คณะศิลปกรรม
ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ระดับปริญญาโท กศ.ม สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การออกแบบลวดลายสิ่งทอ
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้
ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -
 - 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย : การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้า
พื้นเมืองกรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี
: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา
ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวนรวินวาส จังหวัดสกลนคร

- 7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน(อาจมากกว่า 1 เรื่อง)การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมืองกรณีศึกษาผ้าจากไทรยวน จังหวัดราชบุรี
- 7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
: การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไททรงดำ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

ประวัติคณะผู้วิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายธวัชชัย แสงน้ำเพชร
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) MR. THAWATCHAI SANGNUMPETCH
- เลขหมายบัตรประชาชน
- ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
- หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมโทรศัพท์และโทรสาร
ชื่อสถานที่ทำงาน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต
จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0-2629-9152-3 ต่อ 3009
โทรสาร 0-2282-3718, 0-2629-9151
ที่อยู่ปัจจุบัน
470 หมู่บ้านชลนิเวศน์ ต.ลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ (บ้าน) 02-585-5956
โทรศัพท์ (มือถือ) 087-022-5020
- ประวัติการศึกษา
ศป.ป. (ศิลปมหาบัณฑิต) (ทัศนศิลป์-ศิลปะสมัยใหม่)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
ออกแบบแฟชั่น ออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ หัตถกรรมผ้าไทย
- ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือร่วมวิจัย
ในแต่ละหัวข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย :-

7.2 หัวหน้างานโครงการวิจัย: -

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

: การออกแบบหัตถกรรมจากหญ้าแฝก

: การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าอ้อมคราม หัตถกรรมผ้าไทยเป็นของที่ระลึก
เพื่อการส่งออก

: การพัฒนาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผักตบชวา (กลุ่มบ้านผักตบชวา
อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา
ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์
ชุมชน อำเภอรามัญ จังหวัดสกลนคร

ส่วน ค : ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวฐิติมา พุทธิบูชา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss ThitimaPuttabucha
 2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3110400706770
 3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
 4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์ 02-6299153 – 7 ต่อ 3008 โทรสาร 02-6299153 – 7
ต่อ 3008
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) anni_thitima1981@hotmail.com
1. ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาตรี ศศ.บ สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย-ออกแบบแฟชั่น
คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตโชติเวชพ.ศ. 2546
ระดับปริญญาโท ศศ.ม สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครพ.ศ. 2553
 2. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การออกแบบเสื้อผ้า
 3. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้
ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย
 - 3.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -
 - 3.2 หัวหน้าโครงการวิจัย :การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไททรงดำ
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
 -
 - 3.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน(อาจ
มากกว่า 1 เรื่อง)
 -

3.4 งานวิจัยที่กำลังทำ :การออกแบบและพัฒนาเสื้อผ้าจากผ้าทอพื้นเมืองไททรงดำ
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

